

Den første sag på dagsordenen var:

1) Spørgsmål om meddelelse af orlov til og indkaldelse af stedfortræderne for følgende folketingsmedlemmer:

Holger Graversen (S),
 Sonja Mikkelsen (S),
 Else Marie Mortensen (S),
 Jens Hald Madsen (V) og
 Elisabeth Arnold (RV).

Formanden:

De pågældende har søgt om orlov i henhold til forretningsordenens § 41, stk. 3, litra a, jf. stk. 5, på grund af midlertidig udsendelse i offentligt hverv. Hvis ingen gør indsigelse, vil jeg betragte det som vedtaget, at der meddeles de pågældende orlov som ansøgt fra og med den 16. januar 1996, og at stedfortræderne indkaldes som midlertidige medlemmer. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Indstilling fra Udvalget til Valgs Prøvelse.

Forhandling

Eva Møller (KF):

Folketinget har nu vedtaget at meddele orlov til 5 medlemmer af Folketinget og at indkalde stedfortræderne.

Som ordfører for Udvalget til Valgs Prøvelse skal jeg gøre indstilling om, at stedfortræderne godkendes som midlertidige medlemmer af Folketinget.

Hr. Holger Graversen er valgt i Nordjyllands Amtskreds, og i anledning af hans orlov indkaldes 1. stedfortræder for Socialdemokratiet i denne amtskreds, konsulent Kim Nøhr Skibsted.

Fru Sonja Mikkelsen er valgt i Århus Amtskreds. Både 1. stedfortræder, fhv. minister Karl Hjortnæs, og 2. stedfortræder, postvagtmester Hugo Sørensen, for Socialdemokratiet i denne amtskreds har meddelt, at de ikke ønsker at indtræde som stedfortræder under denne orlov. Der er herefter ikke flere stedfortrædere for Socialdemokratiet i Århus Amtskreds. Den bedst berettigede er herefter efter Indenrigsministeriets beregninger 1. stedfortræder for Socialdemokratiet i Ribe Amtskreds, elektriker Kjeld

A. Espersen, som derfor indkaldes som stedfortræder i anledning af fru Sonja Mikkelsens orlov.

Efter at fru Else Marie Mortensen har overtaget det ved fru Ritt Bjerregaards mandatnedlæggelse ledigblevne mandat som ordinært medlem af Folketinget, indkaldes i anledning af hendes orlov 1. stedfortræder for Socialdemokratiet i Fyns Amtskreds, lærer Lise Rasmussen.

Hr. Jens Hald Madsen er valgt i Roskilde Amtskreds, og i anledning af hans orlov indkaldes 1. stedfortræder for Venstre i denne amtskreds, politiassistent Søren D. Sørensen.

Fru Elisabeth Arnold er valgt i Århus Amtskreds, og i anledning af hendes orlov indkaldes 1. stedfortræder for Det Radikale Venstre i denne amtskreds, skolepsykolog Gunhild Husum.

Udvalget til Valgs Prøvelse har i møder den 11. og 16. januar 1996 behandlet disse sager, og jeg kan herefter på udvalgets vegne afgive følgende indstilling:

Konsulent Kim Nøhr Skibsted, elektriker Kjeld A. Espersen, lærer Lise Rasmussen, politiassistent Søren D. Sørensen og skolepsykolog Gunhild Husum godkendes som midlertidige medlemmer af Folketinget fra og med den 16. januar 1996.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Udvalgets ovennævnte indstilling vedtoges enstemmigt med 109 stemmer.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Forespørgsel nr. F 4:

Forespørgsel til erhvervsministeren:

»Hvilke initiativer vil regeringen tage for at motivere flere til at starte egen virksomhed, og hvad vil regeringen gøre, for at flere af de etablerede virksomheder overlever på længere sigt?«

Af Pernille Sams (KF), Kai Dige Bach (KF), Pia Larsen (V) og Svend Erik Hovmand (V).
 (Forespørgslen anmeldt 11/10 95. Fremme af forespørgslen vedtaget 25/10 95).

Begrundelse

Pernille Sams (KF):

Vi har rejst denne forespørgselsdebat, fordi der er klare faresignaler i vores erhvervsudvikling, som Folketinget er nødt til at forholde sig til.

Sagen er nemlig, at Danmark forholdsmæssigt har europæisk bundrekord i virksomheds-etableringer, og at en alt for lille del af de få, der etablerer sig, overlever. Derfor svigter nytilgangen af virksomheder. Men det er nu engang sådan, at de store også er startet som små, og fremtidens industridynamoer kan meget vel være at finde blandt de små virksomheder i dag. De mindre virksomheder spiller en helt afgørende rolle i dansk økonomi, for over en tredjedel af de privat beskæftigede er ansat i en virksomhed med under 10 ansatte.

Det er et uomtvisteligt faktum, at fremtidens velfærd skal sikres af de private virksomheder, nøjagtig som det er dem, der har dannet fundamentet for nutidens velfærd. Derfor er formålet med denne debat at lægge op til forståelse for, hvor vigtigt og nødvendigt det er at forbedre vilkårene for de mindre og mellemstore virksomheder, så vi kan få genskabt et iværksætter-samfund, hvor det enkelte menneske har lyst og tilskyndelse til at starte egen virksomhed, et samfund, hvor det både er økonomisk og psykologisk attraktivt at være selvstændig, så de selvstændige igen kan blive en vigtig del af vor kultur.

Besvarelse

Erhvervsministeren (Mimi Jakobsen):

Regeringen ønsker at give iværksættere og små og mellemstore virksomheder de bedst mulige rammebetingelser. Forbedring af iværksætternes vilkår og styrkelse af de unges lyst til at blive selvstændige indgår derfor også som en del af regeringsgrundlaget.

Et centralt indsatsområde for regeringen er, som dagens forespørgsel netop går ud på, at motivere flere til at starte egen virksomhed og sikre, at flere virksomheder overlever på længere sigt. Når man taler om iværksættere og små virksomheder, er det overordnede erhvervspolitiske formål at få flere nye virksomheder, at få flere virksomheder til at overleve og at få de overlevende virksomheder til at vokse.

Regeringen har allerede taget en række initiativer for at forbedre vilkårene for iværksættere

og små og mellemstore virksomheder, og lad mig nævne et par af dem. For det første har vi fået loven om udviklingsselskaber, som spænder en statsgaranti ud under en række udviklingsselskaber, når disse investerer i små nye og lovende virksomheder. Af de virksomheder, der indtil nu har fået tilført egenkapital, er ca. halvdelen små virksomheder med under 10 ansatte og ca. en fjerdedel helt nyetablerede virksomheder.

Jeg vil også nævne ændringen af loven om VækstFonden, som bl.a. betyder, at der nu også kan ydes lån til kompetenceudviklingsprojekter i mindre virksomheder og ydes garanti til lån til væsentlige kapacitetsudvidelser i små virksomheder. Endvidere er beskatningen vedrørende VækstFondens lån blevet lempet.

På eksportsiden er der sket en klar forøgelse af midlerne. Der er bl.a. afsat ca. 40 mio. kr. mere i 1996, som især skal bruges til en forstærket indsats over for nye små og mellemstore virksomheder. Iværksætterklippekortet er en 2-årig forsøgsordning, som vi har forlænget i 1996 som overgang til den nye iværksætterpolitik, som meget gerne skulle træde i kraft fra 1997.

De godkendte teknologiske serviceinstitutter er blevet styrket kraftigt, bl.a. gennem øgede basistilskud. Der er etableret centerkontrakter og udviklingskontrakter, som skal øge samspillet mellem virksomheder og offentlige institutioner, og endelig er udvalget vedrørende lettelse af administrative byrder her i sommer kommet med en rapport, som indeholder en række konkrete forslag til, hvordan man kan lette de mindre virksomheder for det besværlige bøv l med papirarbejde, som virksomheden bliver udsat for i dag. Det skal jeg vende tilbage til.

Ud over disse initiativer er der som led i finanslovforligene gennemført yderligere tiltag, som også er til fordel for små og mellemstore virksomheder. Jeg skal nævne, at arve- og generationsskiftebeskatningen er blevet lempet med 750 mio. kr., og også formueskatteafskaffelsen må siges at være et signal om, at vi ønsker at få nogle til at tro på, at det kan betale sig at tjene penge og konsolidere sig.

Jeg tror faktisk, at når mange af disse initiativer får tid til at virke, vil det blive mere attraktivt at blive iværksætter, og jeg tror også, at disse initiativer vil kunne medvirke til, at flere nye virksomheder overlever på længere sigt. Men der skal ikke være tvivl om, at det ikke er tilstrækkeligt. Vi kan ikke her stoppe forsøgene på

at få flere til at vælge en tilværelse som selvstændig og få flere til at tage en risiko, og vi skal skabe bedre rammevilkår for dem, der allerede har taget springet.

Som det blev nævnt i begrundelsen, har Danmark tilsyneladende en meget kedelig rekord i iværksætteraktiviteten, og dertil kommer, at mange nye virksomheder ikke overlever de første år. Kun lidt over halvdelen af de virksomheder, der blev etableret i 1990, eksisterede stadig i 1995, altså 5 år efter, og det er en foruroligende statistik. Vi ved nemlig, at iværksætterne er af betydning for dansk erhvervsliv, og at iværksættere og mindre virksomheder stimulerer en dynamisk erhvervsudvikling. De er gode til at skabe vækst, fornyelse, innovation og fleksibilitet, og det er nogle af de centrale elementer i vores konkurrenceevne.

For at prøve at tage springet og gå videre med yderligere initiativer iværksatte jeg i foråret et udvalgsarbejde, som skulle foretage en helhedsvurdering af hele iværksætterområdet og prøve at se på, hvilke barrierer der er for start af egen virksomhed. Udvalget fik samtidig til opgave at komme med forslag til, hvordan disse barrierer kunne fjernes, således at flere kunne få lyst til at starte egen virksomhed og desuden få nogle bedre overlevelseshastigheder.

Da jeg nedsatte udvalget, lagde jeg megen vægt på, at alle interesser inden for iværksætterområdet blev dækket ind. Udvalget er derfor sammensat af folk med bred og varieret indsigt i iværksætterens problemer. 23 medlemmer blev det til, og det er jo i hvert fald mange. En del af medlemmerne repræsenterede organisationer og ministerier, andre blev udpeget personligt, og kendetegnende for disse personer var og er, at de alle til daglig har iværksætterproblematikken tæt inde på livet.

Iværksætterudvalget har gennemført en grundig analyse af området og de rammebetingelser, som i dag lægges til grund for start af egen virksomhed, og det har også lagt vægt på at beskrive de barrierer, iværksætteren står over for. På baggrund af analysen heraf har udvalget vurderet, at der navnlig er fem indsatsområder, som er særlig vigtige og derfor bør prioriteres højt, når regeringen og Folketinget skal fastlægge indsatsen over for iværksætterne.

For det første er der det, vi har talt om så tit, nemlig iværksætterkulturen, selvstændighedskulturen. Det danske samfund er præget af en lønmodtagerkultur. Vi ved det, vi taler tit om det, det er sagt så ofte, udvalget gør opmærk-

som på det, og vi er også enige med udvalget i, at et centralt indsatsområde her er uddannelsessystemet.

Regeringen er allerede i fuld gang med at styrke indsatsen på dette område. I efteråret udsendte et udvalg, som blev nedsat af min kollega undervisningsministeren, en betænkning, som kommer med forslag til en samlet uddannelsesstrategi på iværksætterområdet lige fra folkeskolen til de højere uddannelser. Børn og unge skal motiveres og kvalificeres til at vælge en tilværelse som selvstændige, og betænkningen rummer en række forslag til, hvordan vi gennem uddannelsessystemet i langt højere grad, end tilfældet er i dag, kan motivere og kvalificere børn og unge til en tilværelse som selvstændige. Her i februar vender undervisningsministeren tilbage til Folketinget med en redegørelse, som indeholder konkrete forslag til initiativer.

Et andet hovedområde, udvalget pegede på, var, at manglende adgang til kapital er et problem for mange iværksættere. Formidlingen af kapital til iværksættere og små og mellemstore virksomheder er stadig utilstrækkelig, siger udvalget. En sund virksomhed, ny som gammel, har et afbalanceret forhold mellem fremmedkapital og egenkapital, men især for nye virksomheder er det meget vigtigt, at egenkapitalen ikke bliver for lille og fremmedkapitalens andel tilsvarende for stor, for så er der nemlig risiko for, at virksomheden lider rentedøden. De høje renteutgifter for virksomheder med stor fremmedkapital forstærkes endvidere af, at sådanne virksomheder typisk skal betale højere renter af deres banklån, fordi banken ofte – og helt berettiget – vurderer risikoen for sådanne udlån som stor.

Egenkapital kan både frembringes gennem ejerens opsparing og virksomhedens overskud efter skat samt ved tilførsel af egenkapital udefra, f.eks. i form af aktie- og anpartskapital, som er indskudt af investorer. Nogle iværksættere ser det som en fordel at knytte eksterne investorer til virksomheden med afgivelse af oplysninger og indflydelse til disse. Andre iværksættere – og også mere etablerede virksomheder – lægger vægt på at bevare fuld eller stor kontrol med virksomheden, hvilket kan være et helt berettiget ønske. Erhvervspolitikken skal sikre, at alle typer virksomheder og iværksættere har gode muligheder for at få tilført alle former for kapital. Det er derfor vigtigt, at den juridiske infrastruktur er i orden på både det finansielle og det

selskabsretlige område, således at lovgivningen i hvert fald ikke skaber barrierer for vækst og oprettelse af nye virksomheder.

Både Egenkapitaludvalget og Iværksætterudvalget overvejer derfor en række muligheder, som sikrer et fortsat rigeligt udbud af fremmedkapital fra penge- og realkreditinstitutter osv., sikrer et øget udbud af ansvarlig aktie- og anpartskapital – herunder både fra private, fra pengeinstitutter og fra opsparede pensionsmidler – og etablerer nye selskabs- og samarbejdsformer for virksomheder, hvis stifter eller dominerende ejer ønsker at bevare stor indflydelse, selv om der indtræder eksterne investorer i virksomheden. Nogle investorer vil nemlig gerne acceptere en passiv rolle, så længe de er sikrede en rimelig andel af indtjeningen, når virksomheden begynder at tjene penge.

Der er altså ikke nogen nemme snuptagsløsninger på dette område. Der er forskellige behov i de forskellige virksomheder, og erhvervspolitikken for forslag skal afspejle, at det er nødvendigt at gå ind på mange forskellige måder.

Nogle af ideerne vedrører også skattepolitikken. På dette område er det regeringens holdning, at forslagene ikke må antaste skattereformens hovedprincip om, at al indkomst skal omfattes af en nogenlunde ens grundbeskatning. De forslag, der kan indgå i overvejelserne, skal også finansieres – det ved vi jo alle sammen – og vi må ikke gøre skattesystemet unødigt kompliceret, for så skal vi nok få at høre for det fra virksomhederne. Vi kan undersøge, om målet kan nås ad en bedre eller en anden vej, men vi bør især se kritisk på, om specielle skatter og afgifter forhindrer kapitalmarkederne i at fungere effektivt, og alle disse ideer på kapitalområdet skal indgå i den debat, der på baggrund af betænkningen vil komme om, hvorledes iværksætternes vilkår skal forbedres.

Et tredje hovedområde for udvalget er de administrative byrder. Det er et emne, som Folketingets partier for ganske nylig har haft mulighed for at forholde sig til, og jeg tør nok sige, at der kom en ret entydig holdning for dagens lys her. Udvalget mener også, at iværksætterne rammes hårdt af de administrative byrder, da de ud over at være små virksomheder ofte ikke har nogen erfaring med at varetage administrative opgaver. Som vi sagde under den forrige debat, vi havde om denne sag, er det omfanget af disse bøvlede opgaver, som gør, at det ikke bare er iværksætteren eller den lille virksomheds problem, men det er ved at være et

samfundsproblem. Iværksætterens tid og kræfter bør kunne bruges på andre ting som etablering og udvikling af virksomheden, produktudvikling osv. osv., i stedet for at en stor del af tiden skal bruges til at sidde med bøvlet. Jeg tror også, det er rigtigt, at omfanget af disse administrative byrder afholder nogle fra at starte en virksomhed. Det bremser væksten i de små virksomheder og er givetvis medvirkende til lønmodtagerkulturen.

Som jeg nævnte før, har regeringen nedsat et tværministerielt opfølgingsarbejde, hvor vi er i gang med at omsætte de mange gode forslag. 14 af forslagene blev præsenteret inden jul, og vi arbejder videre med de øvrige i henhold til den tidsplan, der blev lagt frem. Derfor skal jeg gå kort hen over det i dag.

For det fjerde siger udvalget, at der er behov for styrkelse af rådgivningsindsatsen, og der er behov for at styrke iværksætternes kompetence gennem uddannelse, rådgivning og sparring. Men der er også mange, der giver rådgivning på disse områder, og jeg tror selv, at et af hovedproblemerne for iværksætterne kan være overhovedet at finde frem til den rigtige rådgiver. Jeg vil ikke kalde det en jungle af rådgivere, men der er mange rådgivere på området, og hvordan finder man frem til, hvem der er bedst blandt de eksisterende aktører?

Det foreslås derfor, at der gøres en indsats for at koordinere den indsats, som bliver gjort fra både stat, amter og kommuner over for iværksættere og små og mellemstore virksomheder. Som vi vil møde det senere på det regionalpolitiske område, er det jo også her sådan, at der er utrolig mange, der gerne vil gøre noget for erhvervslivet, gerne vil gøre noget for iværksætterne og gerne vil gøre noget for de små virksomheder. Af og til kan tilbudene være så mange, at de er svære at overskue.

Endelig har udvalget fundet, at der bør gøres en særlig indsats over for de innovative iværksættere, og også dette er jeg meget enig i. Denne gruppe iværksættere er særlig vigtig, da de er årsag til, at nye og ofte højteknologiske produkter og nye forretningskoncepter udvikles. Fremtidens virksomheder skal konkurrere på et marked, der er præget af meget hård konkurrence og lynhurtig teknologisk fornyelse, og derfor er det meget vigtigt, at vi her i Danmark har iværksættere, som baserer deres virksomhed på et højt videnniveau og er gode til at opfinde nye produkter og udvikle nye, spændende serviceydelser.

Nu har vi fået betænkningen »Oplæg Til En Ny Iværksætterpolitik«, som lige er blevet offentliggjort, og som rummer et omfattende katalog. Jeg tror, det er rigtigt, at vi har sendt den ud til høring blandt en bred kreds af aktører inden for iværksætterområdet, og jeg synes, at både regering og Folketing har fået et godt fundament og springbræt for udviklingen af den nye iværksætterpolitik.

Jeg ser egentlig dagens debat som et startskud til, at vi nu også får gang i de politiske forhandlinger mellem Folketingets partier, hvor vi sammen kan drøfte i en større kreds – men forhåbentlig ikke alt for ukoncentreret af den grund – hvordan iværksætterpolitikken skal se ud fra næste år. Vi kan måske for en gangs skyld skabe os lidt tid her i foråret til både at tænke på tværs af ressortområder og på tværs af holdninger, prøve at få noget til at hænge sammen og måske oven i købet få det publiceret så tidligt, at vi for en gangs skyld ikke løber ind i, at det er vedtaget, uden at nogen har opdaget det, så man skal til at sætte sig ind i det, efter at loven er trådt i kraft og den tidligere lov er udløbet, og alt det her.

Mit håb er, at vi med dagens debat kan få et godt springbræt til de politiske forhandlinger, og at vi får et godt forløb mellem Folketingets partier her i foråret. Jeg ser meget gerne, at vi inden sommerferien i hvert fald får fastlagt de væsentligste ting i fremtidens iværksætterpolitik. Der kan måske så være lidt, der skal pudses af til efteråret, og det må vi tage med, men inden sommerferien skulle det gerne være afklaret, hvor vi skal hen.

Forhandling

Pernille Sams (KF):

Hele grundlaget for vor nuværende velfærd er skabt af private virksomheder, som på grund af mangfoldighed og konkurrence er blevet tvunget til at yde det optimale, og det er også ad denne vej, vi skal sikre fremtidens velfærd. Men problemet er, at tilgangen til erhvervslivet svigter. Underskoven fornyes ikke i tilstrækkeligt omfang i disse år, og det er nu, der skal sættes ind på at vende denne udvikling – jo før, jo bedre – hvis dette hul i nyetableringerne ikke skal få mærkbare følger.

Med denne forespørgselsdebat ønsker vi at være med til at sætte fokus på, hvor vigtigt det er at styrke selvstændigheds- og iværksætter-

kulturen i Danmark og øge fornyelsen, overlevelseshraten og væksten i de mindre og mellemstore virksomheder. Denne debat kan passende blive startskuddet, der skal sætte det helt konkrete lovgivningsarbejde og forhandlingerne herom i gang.

Der er ikke tvivl om diagnosen. Vi har europæisk bundrekord i erhvervslivets etableringsrate. Vore nyetableringer ligger på et niveau omkring 5 pct. af den totale virksomhedsbestand, mens Tyskland f.eks. ligger på 13 pct., Frankrig på 12 pct. og Storbritannien på 11 pct., og vi kan desværre konstatere, at også overlevelseshraten for nye virksomheder i Danmark er ekstremt lav. Der er altså alle tegn på, at vi abonnerer på et fremtidigt problem, og jo før og jo mere effektivt vi kan få ændret på forholdene, så flere får lyst til at starte egen virksomhed og flere kan overleve, desto bedre.

De mindre virksomheder spiller på mange områder en helt afgørende rolle for dansk økonomi. Over en tredjedel af de privat beskæftigede er ansat i virksomheder med under 10 ansatte, to tredjedele af de beskæftigede er ansat i virksomheder med under 100 ansatte, og en meget stor del af de nye arbejdspladser skabes i disse virksomheder. Ca. 80 pct. af de nye arbejdspladser etableres således i virksomheder med under 100 ansatte. Den nye betænkning fra Iværksætterudvalget slår endvidere fast – og heri er vi helt enige – at de nyetablerede virksomheder og iværksætterne udgør underskoven i dansk erhvervsliv og dermed grundlaget for fremtidens virksomheder. De medvirker til at sikre fornyelsen og medvirker til, at dynamikken, omstillingsevnen og konkurrencedygtigheden i erhvervslivet bevares.

Der er således ingen, der kan være i tvivl om, at det er helt afgørende vigtigt for vor fremtidige velfærd, at det private erhvervsliv er stærkt og velfungerende. Ej heller er der tvivl om, at den nuværende udvikling er særdeles problematisk, og så er spørgsmålet kun: Hvad kan og hvad skal vi gøre? I den konservative folketingsgruppe har vi for længst spillet ud med et katalog over en lang række helt konkrete initiativer, som bør gennemføres hurtigst muligt, og det vil vores ordfører vende tilbage til.

På forespørgernes vegne vil jeg imidlertid gerne nævne en hel række forhold og initiativer, som man ikke kan komme uden om, hvis man vil forholde sig seriøst til problemet. I den forbindelse vil jeg også i parentes udtrykke en dyb forundring over, hvordan det er lykkedes for

iværksætterrapporten at springe over nogle af de meget væsentlige, men politisk ømtålelige områder.

Man kan dele de nødvendige indfaldsvinkler op i fire kategorier, hvoraf den første er større fokus på erhvervslivet og selvstændighedskulturen i uddannelses- og forskningssektoren. Det er et problem i dag, at de unge i deres uddannelsesforløb slet ikke bliver præsenteret for de krav, der stilles for at blive selvstændig. De bombarderes med de krav, der skal opfyldes for at få de og de job, men ikke med det, der kræves for at blive selvstændig. Vi ønsker et uddannelsessystem, som animerer den enkelte til at blive selvstændig og gør eleverne opmærksomme på den betydning, de private virksomheder spiller i den samlede samfundsøkonomi. Lige fra folkeskolen over erhvervsuddannelserne og til de videregående uddannelser bør undervisning i start af, drift af, beskatning af og mulige barrierer ved at drive egen virksomhed integreres i undervisningen.

Det er også vores opfattelse, at gode resultater kunne opnås, hvis en større del af den offentligt finansierede forskning blev målrettet virksomhedernes behov, så flere forskningsresultater kunne udmøntes direkte i nye produkter og nye produktgenskaber. Undervisningsministeriet har for nylig udgivet en betænkning med en lang række ideer på området, hvoraf mange kan bruges direkte, og i finansloven for i år har vi også afsat penge til formålet, så det er bare med at få sat arbejdet i gang.

Den anden kategori, man er nødt til at forholde sig til, er de økonomiske og skattemæssige forhold. Det er et meget bredt område, som nødvendiggør, at man vurderer både virksomhedens og personernes incitamenter og muligheder. Det ligger fast, at den økonomiske risiko ved at etablere egen virksomhed er den væsentligste grund til ikke at blive selvstændig i dag. Dette faktum cementeres og bekræftes også i iværksætterrapporten, og derfor er man nødt til at forholde sig til det, uanset om man så kan lide det eller ej. I denne sammenhæng nytter det ikke, at regeringspartierne ikke vil tale om skat.

Der er forfærdelig megen sund fornøft i det synspunkt, at der skal være en gulerod for at få mennesker til at påtage sig ekstra arbejde og ekstra risiko, men denne gulerod mangler i dag. Chancen for gevinst er for lille i forhold til den store risiko, man skal løbe. Som min kollega, hr. Kai Dige Bach, har sagt det: Det svarer til at tage

gevinsten fra lotto og tips og forvente, at folk bliver ved med at spille helt uanfægtet.

Derudover er det på grund af skattetrykket stort set blevet umuligt at spare op til at starte egen virksomhed, så vi kommer altså ikke uden om målrettede skattelettelser. En effektiv sænkning af indkomstskatten vil sandsynligvis være det allermost effektive, men jeg ved godt, det er umuligt at skaffe flertal for i øjeblikket, fordi regeringspartierne har bundet sig til deres skattereform. Men denne skattereform var meget dyr for danske virksomheder. Man væltede milliardomkostninger over på virksomhederne, bl.a. ved at indføre miljøskatter i stedet for at indgå aftaler om at nå de miljømæssige mål uden skatter, og man gjorde den naturlige kapitaltilførsel endnu sværere, f.eks. ved ophævelse af 3-års-reglen og indførelse af aktieavancebeskatning.

Det ville være meget målrettet og kærkomment, om regeringen tog visdommen af nogle af disse snubletråde op til genovervejelse. Vi kommer i hvert fald ikke uden om, at de skattemæssige aspekter skal med, hvis vi seriøst vil forbedre overlevelseschancerne for virksomhederne, lette kapitaladgangen og øge motivationen for at blive selvstændig.

Den tredje kategori er, at der i dag findes en hel række konkurrenceforvridende forhold og barrierer, som unødigt spænder ben for vore private virksomheder, og disse ting skal fjernes eller ændres.

Et af de mest iøjnefaldende eksempler på sådan en konkurrenceforvridning er den lempeelse af kommunalfuldmagten, som regeringen gennemførte sidste år, og som gav kommuner og amter mulighed for at drive erhvervsvirksomhed og starte produktion af alle tænkelige afskygninger. Hermed lagde man op til, at kommuner og amter overtager opgaver, som hidtil er udført af private virksomheder, og mange års bestræbelser for at få udliciteret flere kommunale opgaver er dermed blevet vendt til direkte indlicitering.

Det kan ikke undgås, at mange private virksomheder kommer til at lukke på den konto, og at mange hindres i at opstå. Overmagten er ganske enkelt for stor: Med skatteydernes penge i ryggen kan en kommune til enhver tid udkonkurrere en hvilken som helst privat virksomhed, for kommunen er ikke henvist til markedsvilkårene. Konkurrencen er helt ulige.

Vi var inderligt imod denne lovgivning, fordi den åbnede for kommunernes erhvervsventyr

på bekostning af det private erhvervsliv, og vi mener, at den bør afskaffes hurtigst muligt. Til gengæld skal udliciteringsindsatsen genoptages og kommunalfuldmagten strammes op, således at det præciseres, hvilke varer og tjenesteydelser kommunerne har fuldmagt til at fremstille.

Når regeringspartierne ikke vil indse, at dette er det rigtige skridt, kunne de i hvert fald være med til at minimere skaderne ved loven ved at skærpe udbudsreglerne og ved at stille krav om, at de kommunale aktiviteter skal udskilles i særskilte selskaber. Det burde de som absolut minimum kunne være med til.

Af andre konkurrenceforvridende forhold, som de private virksomheder møder, kan nævnes, at det ofte er det offentlige, der kontrollerer sig selv. Man bør sikre en uvildig og ens kontrol af såvel private som offentlige virksomheder.

Ligeledes er det på miljøområdet vigtigt, at det offentlige efterlever mindst lige så strenge krav, som det private er pålagt, og også her skal kontrollen være ens.

Konkurrencerådets indgrebsbeføjelser bør ligeledes gælde såvel offentlig som privat erhvervsvirksomhed, hvilket er blevet endnu mere aktuelt med regeringens udvidelse af det offentlige erhvervsmuligheder. Alligevel blokerer regeringen for selv sådan et lille fremskridt.

Endelig skal som det fjerde område også her nævnes, at de administrative byrder er en ganske alvorlig hæmsko for især de mindre virksomheder, og at disse byrder skal lattes. Det havde vi en særskilt forespørgselsdebat om lige inden jul, og regeringen har allerede afgivet en del løfter på det område, som vi ganske vist endnu afventer udmøntet i praksis, men som jeg regner med fortsat kører som forudsat og aftalt. For os gjorde det ikke spor, om erhvervsministeren satte lidt mere fart i dette arbejde.

Alt i alt er det nødvendigt at sætte ind over et meget bredt felt. Totalt er det vores mål at forbedre vilkårene for de mindre og mellemstore virksomheder så meget, at det danner basis for et egentligt iværksættersamfund, hvor det såvel økonomisk som psykologisk er attraktivt at etablere egen virksomhed. Den selvstændige skal igen blive en vigtig del af vores kultur – ikke for kulturens skyld, men for vores fremtidige velfærds skyld.

Der er ingen undskyldning for ikke at tage fat på det nødvendige lovgivningsarbejde – jo før, jo bedre. Det kunne jeg også forstå at erhvervsministeren har ønske om, og derfor vil jeg på forespørgernes vegne fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden

»Folketinget opfordrer regeringen til at prioritere arbejdet for at fremme selvstændighedskulturen og iværksætterlysten i Danmark med henblik på, at flere skal få lyst til at starte egen virksomhed og flere af de nystartede virksomheder skal overleve. Der er brug for initiativer inden for bl.a. følgende områder:

- Forbedringer i uddannelsesforløbet,
- lettelse af omkostnings- og kapitalmæssige forhold,
- fjernelse af konkurrenceforvridende barrierer og
- lettelse af administrative byrder.

Regeringen opfordres derfor til at indlede forhandlinger og inden den 1. marts 1996 at fremlægge et katalog over konkrete initiativer og en køreplan for det videre arbejde med henblik på, at første del af forslagene kan vedtages allerede inden sommerferien.

Folketinget går herefter over til næste sag på dagsordenen.«
(Dagsordensforslag nr. D 30).

Formanden:

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (Se ovenfor). Dette forslag indgår herefter i forhandlingen.

Ole Vagn Christensen (S):

Indledningsvis vil jeg gerne understrege, at for Socialdemokratiet er det vigtigt, at vi med denne forespørgselsdebat får taget fat på og diskuteret, hvorledes vi kan styrke den erhvervspolitiske indsats for specielt iværksætterne. Vi ser frem til et bredt samarbejde med partierne i Folketinget, som meget gerne skulle munde ud i konkrete initiativer på iværksætterområdet i løbet af foråret, initiativer, der skal motivere langt flere til at blive iværksættere og medvirke til, at langt flere af dem også overlever og ekspanderer deres virksomheder.

For at realisere denne målsætning skal der efter Socialdemokratiets opfattelse tages fat på de mange barrierer, som iværksættere støder på lige fra idéfasen og frem til etableringsfasen, og ikke mindst på de problemer, som kan være hindrende for, at iværksætternes virksomheder kan udvikle sig og ekspandere.

Der er ingen tvivl om – og det fremgik også af ministerens tale – at iværksætterne er et råstof og en dynamo både i forhold til den værdi, der skabes i samfundet, og ikke mindst med hensyn til beskæftigelsesvirkningen. Flere og bedre vil-

kår for iværksættere er derfor centralt i den socialdemokratiske erhvervs politik, fordi det er ad den vej, velfærdssamfundet sikres og udvikles.

Det er imidlertid vigtigt, at vi gør os klart, at det altså ikke er alle barrierer, som fra politisk side kan eller bør fjernes, for nogle samfundsmæssige krav til det at drive virksomhed må naturligvis være der. Princippet om pligter over for samfundet må naturligvis gælde og omfatte alle, også iværksætterne. Det drejer sig bl.a. om miljømæssige og fordelingspolitiske forpligtelser.

De af ministeren nævnte udvalgsarbejder og overvejelserne derfra mener vi i Socialdemokratiet er interessante. Overvejelserne kan i høj grad medvirke til at mindske besværlighederne for mange iværksættere. Vi mener også, at initiativet til en kortlægning af problemerne viser regeringens vilje til at gøre noget og ikke bare lade stå til ud fra en forventning og overbevisning om, at samfundet ikke skal være en erhvervs politisk medspiller.

Ministeren nævner også en række tiltag, som regeringen allerede har taget for at styrke den erhvervs politiske indsats, herunder initiativer, som alt andet lige har styrket iværksætternes muligheder.

Det er oplagt, at der kan gøres mere, og at der også skal gøres mere for at mindske problemerne for iværksætterne, men det skal ikke være en blåøjet problemløsning, som ikke tager højde for markedsvilkårene. Jeg vil ikke opremse alle de problemer, som iværksættere støder på, for disse er lige blevet beskrevet af ministeren, men jeg vil knytte nogle kommentarer til nogle af dem.

Det er i sagens natur ikke muligt fra den ene dag til den anden at ændre normerne og kulturerne i samfundet. Her tænker jeg på den manglende selvstændighedskultur, som er en konsekvens af mange forskellige faktorer i samfundets udvikling. Opvækstens og uddannelsessystemets betydning herfor er uændtelig vigtig.

Socialdemokratiet vil naturligvis indgå i en positiv drøftelse af de forslag, som undervisningsministeren vil fremkomme med i næste måned. Det er helt centralt for fremme af iværksætterlysten, at de unge gennem deres faglige eller boglige uddannelse gives de nødvendige forudsætninger, således at de kan efterleve de krav, som en iværksætter møder på sin vej. Her er den undervisning i iværksætteri, som fra næste år indføres på de tekniske skoler og på handelsskolerne, et godt initiativ. Ideen skal

efter Socialdemokratiets opfattelse udvikles, udbredes og tilpasses alle relevante niveauer i uddannelsessystemet.

Socialdemokratiet er også meget optaget af, at de problemer, som rådgivende civiløkonom med speciale i innovation Tage Dalsgaard Jensen peger på i forskellige artikler og i forskelligt materiale, der også er fremsendt til Folketinget. Han fremhæver bl.a., at vores uddannelsessystem skaber kreative mennesker, men at det, der i høj grad er overset, er manglende uddannelse i, hvorledes man omformer og viderebearbejder den kreativitet og den selvstændighed, man har bibragt eleverne, således at der kommer en reel fornyelse ud af det, dvs. noget om, hvorledes man udvikler nye produkter og processer, og hvorledes man frembringer og navnlig gennemfører konkrete nykabelser.

En sådan udvikling er helt central for at fremme en udvikling af innovative iværksættere, som jo er dem, der bidrager mest til fornyelsen i erhvervslivet, og som på sigt medvirker til dansk erhvervslivs konsolidering i det globale videnssamfund.

Men på det innovative iværksætterområde er det også vigtigt, at vi er opmærksomme på forbrugernes rolle og på at orientere og oplyse forbrugerne, eventuelt via forbrugeruddannelsesgrupper, således at de kan medvirke til en ændret forbrugeradfærd, der kan medføre efterspørgsel efter nye, miljøvenlige produkter.

Det er oplagt, at der findes forskellige iværksættertyper, og problemerne for iværksætteren varierer naturligvis også i forhold til, hvilken fase iværksætteren befinder sig i.

Socialdemokratiet er meget optaget af, hvorledes vi kan medvirke til motivation og hjælp i tænkefasen. En styrkelse af rådgivningsfunktionen er utvivlsomt centralt, men også erhvervsrådene rundt omkring må i højere grad være medspillere, der oplyser om mulighederne og motiverer den potentielle iværksætter til at gå i gang.

Socialdemokratiet er også interesseret i at diskutere, om det eksempelvis kunne være en idé, at vi gjorde vores uddannelsesinstitutioner lettere tilgængelige for potentielle iværksættere. Det kan eksempelvis dreje sig om adgang til en teknisk skole og mulighed for anvendelse af tekniske hjælpemidler og andet.

Ligeledes vil etablering af en slags prototypeværksteder være en god idé. Værkstederne kunne fungere som en slags rugekasser for udvikling og afprøvning af nye ideer, som vil

hjælpe Ole Opfindere til at udvikle en prototype. Derved bliver det nemmere at vurdere, om det er en god idé, og nemmere efterfølgende at overbevise pengeinstituttet, idet der vil kunne forelægges et konkret kalkulations- og dokumentationsgrundlag. Hertil kommer, at det vil blive nemmere at søge ideen beskyttet.

Vi vil også gerne kigge nærmere på, om den måde, vi har indrettet klippekortet på, kan gøres bedre. Her mener Socialdemokratiet, at det bør overvejes, om iværksætteren kan bruge klippen til rådgivning og uddannelse inden opstart af en virksomhed.

Med hensyn til de administrative byrder vil Socialdemokratiet gerne medvirke til regelforenkligning og færre indberetninger via øget koordinering m.v. Men vi mener også, at vi skal diskutere, om eksempelvis Teknologi- & Informatikcenter kan medvirke til at lette papirarbejdet for iværksættere.

Når det drejer sig om initiativer, der skal sikre, at flere af de etablerede virksomheder overlever på længere sigt, mener vi i Socialdemokratiet, at vi må kigge på finansieringsproblematikken. Men jeg vil understrege, at vi ikke kan medvirke til ændringer af skattesystemet. Derimod vil vi gerne diskutere, hvorledes udviklingsselskaberne i langt højere grad bliver sig bevidst, at der skal kalkuleres med risiko for tab. Udvikling og ekspansion sker ikke uden risiko.

Problemet, som vi ser det, er, at udviklingsselskaberne i alt for ringe omfang har investeret i små og mellemstore virksomheder, hvis produktion eller ideer ikke har været kudsikre. Der investeres næsten alene i sikre og ofte vel-etablerede virksomheder. Derved medvirker udviklingsselskaberne ikke til den nødvendige udvikling af nye innovative iværksætterområder. Med en sådan investeringspolitik eller mangel på samme er det oplagt, at alt for mange potentielle vækstvirksomheder aldrig får en chance – med det resultat, at virksomhederne på grund af manglende risikovillig kapital til udvikling og ekspansion ikke overlever.

Problemet er også, at vi i dag har opsplittet hjælpe- og finansieringssystemet, hvorved iværksætterne står isoleret. En højere grad af samordning af rådgivning og finansiering er ønskelig og nødvendig. Hvis vi udviklede nogle nye udviklingsselskabsinitiativer, hvori der indgår risikovillig kapital fra private og regionale investorer, kunne det måske være vejen til en kombineret finansiering, rådgivning og styringshjælp til iværksættere.

På grund af de nuværende udviklingsselskabers manglende finansieringsvillighed er det endvidere højst sandsynligt, at der også ligger mange syltede projekter rundt omkring, som ved den lejlighed kunne komme frem. Disse oversete produkter og markedsmuligheder kunne eventuelt søges genfundet og igangsat af de nye udviklingsselskaber.

Det er også svært at være en Ole Opfinderværksætter i områder uden egentlig industri. Problemet er bl.a. den måde, vores realkreditsystem er skruet sammen på, som næsten umuliggør kapitalfrembringelse, og jeg mener, det er en diskussion værd, hvordan vi løser dette problem, hvis vi ønsker flere Ole Opfindere rundt omkring i landet.

Med disse ord vil jeg på Socialdemokratiets vegne tilkendegive, at vi ønsker et bredt samarbejde om forbedringer af iværksætternes betingelser, således at langt flere tager initiativet og langt flere af dem overlever på længere sigt.

Så skal jeg sige et par bemærkninger om det fremsatte dagsordensforslag:

Jeg kan på Socialdemokratiets vegne anbefale, at vi stemmer for det.

Dagsordensforslaget fastslår, at der er brug for forbedringer i uddannelsesforløbet. Det er en proces, vi fra regeringens side allerede har sat i gang.

Mulighederne for en lettelse af omkostningsforholdene og de administrative byrder for små virksomheder, som også er nævnt i dagsordenen, har vi allerede i forbindelse med finanslovsforliget lovet at se nærmere på. Det kommer bl.a. til at ske gennem forenklinger af det offentlige krav til virksomhederne m.m.

Med hensyn til de kapitalmæssige forhold ligger det ligeledes i finanslovsforliget, at vi med udgangspunkt i rapporten fra egenkapitaludvalget vil tage en drøftelse af mulige konkrete initiativer, der skal styrke kapitalformidlingen til små og mellemstore virksomheder.

Når der tales om en fjernelse af konkurrenceforvridende barrierer, mener vi i Socialdemokratiet, at det er vigtigt, at vi får kigget nærmere på de psykologiske aspekter af de konkurrenceforvridende barrierer. Disse er beskrevet på side 170 i betænkningen fra iværksætterudvalget. Heraf fremgår, at der i befolkningen hersker en unuanceret opfattelse af, hvem der driver egen virksomhed. Dette kommer til udtryk i manglende anerkendelse af og manglende lyst til at etablere egen virksomhed.

Med disse ord skal jeg sige, at vi kan støtte dagsordensforslaget.

(Kort bemærkning).

Flemming Hansen (KF):

Når jeg hører hr. Ole Vagn Christensen og for den sags skyld også ministeren, fornemmer jeg tydeligt også fra regeringens side en vældig velvilje og imødekommenhed over for den iværksætterkultur, vi taler om.

Man taler om bedre rammevilkår for selvstændige, om indførelse af en selvstændighedstankegang i uddannelsessystemet, om flere rapporter, om en rådgivningsindsats osv. – en masse pæne ord, men ud over disse pæne ord synes jeg ikke, man kommer ind til kernen i det, vi diskuterer, hverken når vi diskuterer den dagsorden, vi skal forhandle om nu, eller da vi engang i december måned diskuterede den forrige dagsorden.

Jeg synes, der er tre forhold, som man ikke rigtig taler om eller endda afviser, og hr. Ole Vagn Christensen var inde på ét af dem. Vi kan vel ikke komme uden om, at det at være selvstændig er blevet et lavstatusområde. Det er ikke særlig fint at være selvstændig. Det er f.eks. meget finere at være fuldmægtig i et ministerium – uendelig meget finere! Selvstændig er noget, man måske kan blive, hvis man ikke kan blive andet!

Vi må også erkende over for hinanden, at vi har et skattesystem, der stort set gør det umuligt at spare op. Spare op til at starte sin egen virksomhed i løbet af 5 eller 10 år kan man på grund af det høje skattetryk næsten ikke i Danmark.

Endelig har vi jo været enige om at fremsøge en lønmodtagerkultur i dette land – mange har i hvert fald: Går det galt for én som lønmodtager, er problemet jo ikke så stort, for så har man som ægtepar to gange 135.000 kr. i understøttelse, dvs. 270.000 kr., i et uendeligt antal år.

Det er altså meget svære vilkår at starte selvstændigt på, og det er det, jeg synes vi skulle diskutere lidt mere her i dag; men jeg har ikke hørt et ord om det, bortset fra at hr. Ole Vagn Christensen sagde: Det eneste, vi ikke kan diskutere, er en ændring af skattesystemet; det er en ganske umulig tanke for Socialdemokratiet. Og så længe dette store og mægtige parti ikke vil se dét i øjnene, kommer vi ikke videre. Så kan vi sludre videre og lave masser af rapporter, men det giver ingenting.

(Kort bemærkning).

Ole Vagn Christensen (S):

Det, der kalder mig herop, er hr. Flemming Hansens bemærkninger. De viser jo netop,

hvordan situationen er: at man tror, at man via skattesystemet kan løse alle mulige problemer i dette samfund. Vi har altså en anden opfattelse, og den er, at vi mener, at vi ved at motivere og ved at lave nogle virkelig målrettede ordninger bliver i stand til støtte mennesker, som ikke har nogen kapital. Og vi mener faktisk, at det er en hurtigere måde at få gang i den iværksætterkultur på, som mangler så kraftigt.

(Kort bemærkning).

Kent Kirk (KF):

Jeg tror, der er mange facetter i hele diskussionen om iværksættere. Men en af de facetter, som jeg mener er meget vigtig at få frem i debatten her, er det problem, som mange iværksættere føler i forbindelse med de administrative byrder, eller som vi siger i Vestjylland: det administrative bøvl. For vi må huske på, at mange af de virksomheder, vi har, er startet af folk med en kortere uddannelse, og at det eneste, de interesserer sig for, er at få virksomheden til at producere. Og i den udstrækning vi fra det offentlige side bliver ved med at kræve – jeg vil ikke lægge ansvaret på nogen bestemt; vi har et fælles ansvar for at løse dette problem – at de skal bruge mere og mere tid ved skrivemaskinen eller ved pc'en for at sende oplysninger ind til det offentlige og så får mindre og mindre tid i deres produktionslokaler, har vi et problem, for så får vi færre iværksættere i det danske samfund. Derfor vil jeg opfordre vores erhvervsminister til at få taget hul på det problem og få gjort noget ved det.

Jeg har selv et eksempel ovre fra mit amt: Der er en mand, som for 20 år siden startede en virksomhed, som laver leverpostej, og det er en god ting. Han laver 20 tons om dagen og har 11 medarbejdere. Men han siger, at han skal bruge mere og mere tid på sit kontor, og at han er træt af det. Han ønsker i stedet at lave 30 tons leverpostej om dagen og at komme ud på eksportmarkedet, men han har ikke tid til det, fordi det offentlige kræver, at han skal svare på det ene og det andet til Danmarks Statistik.

Derfor er min opfordring: Lad os få taget fat på det her og erkende, at iværksættere er folk, som er født til at være iværksættere, og som egentlig ikke ønsker en lang skoleuddannelse, men som har en idé og den drivkraft, der skal til, for at man kan bygge virksomheder op i Danmark. Lad os gøre det nemmere for dem. Så tror jeg vi får flere virksomheder, der vil vokse sig store.

(Kort bemærkning).

Annette Just (FP):

Det er til hr. Ole Vagn Christensen, som i øvrigt holdt en nydelig tale. Men der var et enkelt ord i talen, der skurrede lidt i mit øre, og det var noget om fordeling af lønninger – lønfordeling tror jeg var ordet, hr. Ole Vagn Christensen brugte. Men i svaret kom det jo så frem, at det, Socialdemokratiet vil, er nogle nye tilskudsordninger og i øvrigt en styring af al ny selvstændig erhvervsvirksomhed. Er det virkelig meningen?

Jeg håber ikke, det er regeringens mening. Jeg hørte meget positivt på, hvad det var, ministeren sagde, og det lød ikke som blot tilskud og styring; det lød faktisk, som om man kunne finde frem til nogle ordentlige løsninger, der kunne give de unge frihed til at ønske at tage et initiativ. Det gør man kun ved at give dem mulighed for også at få noget af gevinsten, for ellers er der altså ikke nogen, der har lyst, for så er det da meget enklere at blive i det job, man nu engang havde, mens man forberedte sig til at gå ud i det private erhvervsliv. Man skal have mulighed for at tjene penge på det, for ellers er der altså ikke særlig mange, der gider, om det så er 20.000 eller 30.000 leverpostej, der bliver lavet om dagen! Det er prisværdigt, mens hvis man ikke får lov til at tjene penge på det, tvivler jeg altså på, at man gider lave meget mere end den ene, man laver til jul.

Kristian Thulesen Dahl (DF):

Der er jo én god ting ved alle de debatter, der nu har været om iværksætterkulturen eller den manglende iværksætterkultur i Danmark osv., og det er jo, at det baggrundsmateriale, som vi skal bruge til debatterne, er blevet stadig bedre, så vi har et bedre grundlag at diskutere ud fra. Det er jo rart.

Jeg forstår da også, at Socialdemokratiet og jeg er enige om, at der er nogle store problemer, at den selvstændige erhvervsfrekvens i Danmark er langt lavere end i de øvrige EU-lande i gennemsnit, og at der skal gøres noget ved det.

Hvad er så den socialdemokratiske ordførers mål og måde at gribe det an på? Jo, det er – hvilket ministeren også var inde på – at diskutere statsgaranti, at diskutere, om der skal gives flere offentlige lån gennem Vækstfonden, og at diskutere, om der skal bruges flere offentlige midler til indsatsen på eksportsiden.

En af de ting, vi i hvert fald ikke skal diskutere, er spørgsmålet om skattetrykket! Og det på trods af, at Finansministeriet netop har udsendt

sine seneste beregninger, som viser, at ifølge den socialdemokratiske terminologi skulle skattetrykket i 1995 egentlig være på 49 pct. Det bliver altså på 49,8, siger Finansministeriet nu. I 1996 skulle skattetrykket blive på 48,9 pct., sagde den socialdemokratiske finansminister. Men nu ser det altså ud til, at det bliver på 49,6. Altså et stadig stigende skattetryk nu i Danmark, men det må vi ifølge Socialdemokraterne ikke diskutere.

Jeg får lyst til at stille den socialdemokratiske ordfører dette spørgsmål: Hvad tror Socialdemokraterne egentlig en iværksætter er kendetegnet ved og båret frem af? Er det en hang til at være afhængig af offentlige tilskud, en hang til at ty til de offentlige kasser for at komme i gang med sit foretagende? Eller er det netop ikke følelsen af, at man er fri og uafhængig, og at man starter sin virksomhed på eget initiativ og med egne midler, som man eventuelt har sparet op på grundlag af et gunstigt skattetryk?

Ja, den socialdemokratiske ordførers iværksætter må være båret frem af en usædvanlig stor trang til at basere sig på offentlige kasser. Men jeg tror, at faktum er, at det er anderledes: at den iværksætter, som egentlig kan være drivkraften og starte flere arbejdspladser i Danmark, er en iværksætter, som er kendetegnet ved netop at føle sig fri og uafhængig af offentlige kasser!

Erhvervsministeren (Mimi Jakobsen):

Jeg vil bare komme med et meget positivt svar til hr. Kent Kirk, for vi er fuldstændig enige. Bøvlet, som hr. Kent Kirk rigtigt kaldte det – for det er jo det, det er – skal vi prøve at få taget hul på, tror jeg ordføreren sagde. Jeg vil godt sige, at akkurat det har vi gjort; der er taget hul på det. Som jeg nævnte, er der kommet en rapport, som praktiske folk har fået udarbejdet. Folk, der sidder med bøvlet, folk, der kender til det og ved besked, er kommet med disse forslag. Og de første 14 er som sagt blevet sat i værk. Men jeg kan forsikre både hr. Kent Kirk og øvrige ordførere og interessenter i denne sag om, at det kræver en fælles og meget vedholdende indsats, og at det også kræver, at vi lægger bånd på os selv. For vi beder jo også om oplysninger: Vi vil vide, hvor mange mennesker der er beskæftiget, og vi vil vide, hvordan detailhandelsomsætningsindekset, eller hvad det nu hedder, er. Vi vil jo selv vide besked i vores lille samfund, og dermed er vi også med til at forlange indberetninger, for de kommer altså ikke ud af den blå luft.

Så vi er meget enige, og jeg vil kun appellere om, at vi holder sammen i denne sag, for det er et langt, sejt træk, kan jeg forsikre for.

(Kort bemærkning).

Kai Dige Bach (KF):

Det er til den socialdemokratiske ordfører, hr. Ole Vagn Christensen:

Hr. Ole Vagn Christensen siger så hårdt og bestemt: Alt det dér med ændringer af skattelovene fører ikke nogen steder hen. Vi vil bestemme, hvad andre har godt af, og det skal gøres på den og den måde. Og hvis vi laver nogle ordninger, kan man ansøge om dem. Og så videre. Og så kan man ellers prøve at finde ud af det!

Jeg er egentlig enig i, at det er ubehageligt, at vi skal den vej, men der er jo én ting, vi ved, nemlig at hele det samfundssystem, vi nu forderler ud fra, er bygget på de skatteinvesteringer, der er foretaget, og de er jo foretaget i den tid, hvor man byggede skibe, og hvor man lavede alt muligt andet.

Grunden til, at man ligefrem gik væk fra, at der kunne oprettes anpartsselskaber og lignende, var jo, at der var nogle vildskud, eller at det var nogle papirting, der kom op at stå, og det er vi jo fuldstændig enige i at der ikke skal være.

Det drejer sig kun om én eneste ting, og det er at få noget dynamik i samfundet, og dynamik opstår ved, at man siger »jeg vælger« i stedet for »jeg ansøger«. Dynamikken kommer af, at man kan få lov til selv at bestemme, hvad man vil – og så har det de og de indflydelser bagefter – og ikke af, at man skal søge om, hvad man kan få lov til at lave.

Jeg tror ikke, vi kan lave lovgivning, der er god nok til, at vi kan bestemme, hvad der er godt for landet at folk skulle have lov til at gå og lave.

Jeg synes, det er ulykkeligt, f.eks. for hele den danske coasterflåde, at antallet af småskibe nu er for nedadgående. Alene fordi vi har lavet nogle regler, der skulle forhindre nogle vildskud, har de nu også forhindret de helt gammeldags pårtsrederier og forhindret en fornuftig videreførsel af coasterflåden. Halvdelen af de skibe, der udfører det, der bliver den mest miljørigtige sejlads fremover, nemlig de små coastere, kommer nu fra udlandet, fordi vi ikke vil give slip på en skatteinvesteringshistorie.

Det er da logisk, at hvis man skal løbe en risiko for at tabe penge, skal man også have en gevinst, og hvis man kan løbe en risiko, hvoraf en del er skattevæsenets, behøver man ikke så

stor en gevinst, som hvis man skulle løbe den hele selv. Der er ikke andet at gøre, vi har ikke andre veje. Det er den eneste vej, fordi det er den, der er gennemprøvet, og det er den, vi har bygget samfundet på.

(Kort bemærkning).

Jacob Buksti (S):

Jeg synes, det er meget interessant, at diskussionen er ved at bevæge sig langt væk fra det, som egentlig er emnet, nemlig at motivere folk til at starte egen virksomhed, og hvordan etablerede virksomheder overlever, og over til at være en diskussion om skattesystem, skattelovgivning og den slags ting.

Det er ikke sådan, at Socialdemokrater ikke vil diskutere skattesystemet; jeg mener heller ikke, det var det, vores ordfører sagde. Det er faktisk også sådan, at vi i Socialdemokratiet er fuldstændig klar over, at det at betale skat også kan være en økonomisk byrde, naturligvis. Vi er bare sådan skruet sammen, at vi ikke tror på, at det er det, der er det afgørende problem for nystartede virksomheder. Det, der er problemet for dem, er faktisk, at de ikke tjener penge nok, så de er slet ikke oppe i den gruppe, hvor det er et afgørende problem.

Og at det er sådan er jo ikke noget, jeg sådan står og finder på. I september udgav Arbejdsløshedskassen for Selvstændige Erhvervsdrivende en rapport, der hedder »Bremser for vækst«. Deraf fremgår det, at det vigtigste problem er, at indtjeningen er for lille. Det næste problem er, at det er vanskeligt at skaffe arbejdskraft, og det tredje problem er de administrative byrder, herunder skattebyrderne, som kun udgør 16 pct. af disse byrder. Og det er derfor, vi siger: Lad os nu tage fat dér og så i øvrigt som noget vigtigt holde fast i, at det er skattesystemets neutralitet, der er det helt bærende i skattereformen.

Vi er modstandere af, at vi laver alle mulige særregler for særlige grupper med det resultat, at den enkelhed og gennemsigtighed, som er afgørende for folks forståelse for, at man skal betale skat i det her land, går fløjten.

(Kort bemærkning).

Flemming Hansen (KF):

Jeg synes pludselig, vi nærmer os en meget spændende debat.

Hr. Ole Vagn Christensen siger, at vi tror, skattesystemet løser alle problemer. Selvfølgelig gør vi da ikke det. Jeg nævnte som en af de tre

faktorer, der spiller ind, når vi virkelig skal ind til sagens kerne med hensyn til, hvorfor vi har så få selvstændige – og det er også lidt svar til hr. Jacob Buksti – at det er klart, at når virksomhederne har en dårlig indtjening, så er det jo, fordi de har for lidt fremmedkapital og dermed store renteudgifter. Og det er jo, fordi det ikke har været muligt for folk, inden de etablerer sig, at spare op. Sådan hænger det jo ganske enkelt sammen.

Opsparingen i dette land fejler jo ikke noget. F.eks. er pensionsopsparingen fantastisk stor, for det har man fradrag for. Hvis man gjorde lidt mere for, at selvstændige erhvervsdrivende kunne spare op, inden de kom i gang, dvs. for at alle mennesker kunne spare op, så kunne det være, vi fik flere til at gå i gang.

Jeg synes, hr. Ole Vagn Christensen meget klart udtrykte, at Socialdemokratiet ønsker mere styring, flere tilskudsordninger – hjemmeservice er et godt eksempel – og mere administration.

Jeg synes, hr. Kent Kirks eksempel med administrative byrder var godt. Det passer jo godt ind i forlængelse af den debat, vi havde for 1½ måned siden, hvor jeg kan huske, vi diskuterede, at det var nødvendigt for Dansk Teknologisk Institut at udgive en bog på 116 sider, der hed »Den første medarbejder«. Så mange sider skulle man altså læse for at ansætte den første medarbejder. Så er vi i hvert fald kommet ind i et noget overadministreret samfund, tør jeg nok sige.

(Kort bemærkning).

Ole Vagn Christensen (S):

Jeg synes, det var et yderst interessant indlæg, der kom fra hr. Kai Dige Bach. Jeg synes også, hr. Kai Dige Bach sagde, hvad der er problemerne i forbindelse med skattesystemet.

Jeg synes også, at det indlæg, der kom fra hr. Jacob Buksti, som er Socialdemokratiets skattepolitiske ordfører, meget klart gjorde opmærksom på, at når der ingen indtjening er, så er der selvfølgelig heller ikke nogen mulighed for at betale nogen skat, og dermed er der heller ikke tale om, at det, hvis man laver nogle lettelser, kommer iværksætterne til gode. Det er jo netop det, der er problemstillingen.

Det, der er spørgsmålet, og det, der er det afgørende for Socialdemokratiet, er, at vi har for få iværksættere, og vi vil meget gerne være med til at fremme, at vi får nogle flere. Det vil sige, at vi skal sætte ind ved de forskellige hindringer, som ligger for, at vi får dem til at komme i gang,

og dér tror vi ikke på, at skattesystemet er vejen, og det var derfor, at jeg sagde disse ting så klart og så tydeligt.

Derfor vil jeg gerne understrege endnu en gang, at jeg tror, vi forplumrer denne her debat, hvis vi stiller det op på den her måde: Enten skal vi bruge skattesystemet, eller også kan vi ikke få nogen iværksættere. Så er vi i den situation, at vi står dér, hvor vi sådan set siger: Jamen altså, den her måde, hvor vi vil gå ind og sige, at vi gerne vil være med, kan vi så ikke komme videre med, for hvis ikke skattesystemet kan lukke op for, at der kan blive en hel masse huller, så kan ingenting lade sig gøre.

Det vil jeg godt advare imod. Jeg tror ikke, vi fremmer iværksættersagen eller selvstændighedskulturen på den måde, og derfor ville jeg meget gerne, om vi kunne vende tilbage til at snakke om det, der er problemet – nemlig hvordan vi får skabt flere iværksættere – og så få den skattepolitiske diskussion neddæmpet.

Formanden:

Så er det hr. Svend Erik Hovmand som ordfører, og jeg har skrevet hr. Kai Dige Bach op til en kort bemærkning bagefter.

Svend Erik Hovmand (V):

Der er ingen steder i Europa, hvor det at starte egen virksomhed er så svært som i Danmark. Der er ingen steder i Europa, hvor så få tør starte egen virksomhed som i Danmark. Og for dem, der løber risikoen, er chancen for at overleve også mindre, end den er i andre lande. Efter 5 år er højst halvdelen af dem tilbage.

Disse kendsgerninger siger meget mere end mange ord om, hvordan det står til med erhvervsvilkårene i det her land, hvordan det står til med selvstændighedskulturen, hvordan det ligger med den politiske vilje hos os i forhold til de lande, som vi sammenligner os med.

For nylig fik vi en omfattende rapport, en iværksætterrapport. Den sagde bl.a., at lige præcis de, der starter egen virksomhed, de små og de mellemstore virksomheder, er dem, der er bedst til at skabe ny beskæftigelse. Netop derfor kan man undre sig over, at den politiske interesse for at skabe et bedre erhvervsklima er så ringe. Når det nu kan dokumenteres sort på hvidt, at den er helt gal med iværksætterinitiativet, og at et større initiativ på dette område ville skabe mange nye arbejdspladser, ja, så burde opgaven faktisk være ligetil.

Lad os forkæle dem, som vil starte for sig selv, som vil drive deres egen virksomhed. Det ville være en langt, langt bedre investering for resten af samfundet end at investere i de mange kunstige jobskabelsesordninger.

Hvad er det så, vi skal gøre for at gøre det lettere at starte og drive selvstændig virksomhed i Danmark? Efter Venstres opfattelse er der fem hovedpunkter:

Vi skal motivere flere til at blive selvstændige gennem vores uddannelsessystem. Og det skal vi gøre på alle niveauer.

For det andet skal vi forbedre opsparingsmulighederne for dem, der vil etablere sig.

Og for det tredje skal vi ændre skattevilkårene. Uanset hvad hr. Ole Vagn Christensen sagde, senere korrigeret af Socialdemokratiets skatopolitiske ordfører – det var klogt – så kommer Socialdemokratiet ikke uden om at diskutere skattepolitik, når vi taler om iværksætterkultur. Jeg går ud fra, at i hvert fald erhvervsministeren om et øjeblik vil kunne bekræfte, at også skattepolitik indgår i de diskussioner, som skal føres om dette centrale emne.

For det fjerde mener vi, det er vigtigt at fjerne eller forenkle de administrative byrder.

Og endelig for det femte skal vi gøre det nemmere for private at udføre opgaver for staten, for amterne og for kommunerne. I stedet for at gøre det nemmere for offentlige instanser at drive produktionsvirksomhed skal vi gøre det nemmere for de private at drive produktionsvirksomhed. Det er deres opgave, det er ikke det offentliges opgave at drive produktionsvirksomhed.

Efter Venstres opfattelse fremmer vi selvstændighedskulturen ved at sikre den enkelte større frihed. Det er ikke statslige støtteordninger til iværksættere, der hjælper. Det har udviklingen faktisk vist os meget klart. Vi får hverken flere eller bedre selvstændige ad den vej, snarere tværtimod. I mange tilfælde betyder denne statsfinansierede konkurrenceforvriddning, at mange lokkes til at begynde for sig selv uden tilstrækkelige forudsætninger. Når støtten hører op, varer det ikke længe, før økonomien skranter, og efter 4-5 år må de allerfleste bukke under, tit med en betydelig gæld, som de hænger på resten af livet. Ikke nok med det, i mange tilfælde river de også en eksisterende konkurrent med sig i faldet, en konkurrent, som ikke har nydt godt af det samme statstilskud.

Selv om etableringsordningen forsøgte at rette op på nogle af disse skævheder, er resultater-

ne ikke overbevisende. Hertil kommer hensynet til alle de andre, som starter for sig selv for egen regning, uden at de får så meget som et eneste klap på skulderen fra det offentlige. Det er faktisk de allerfleste af de 16.000-18.000, der starter for sig selv i Danmark hvert eneste år, som gør det for egen regning og risiko, og af hensyn til dem er det da også en farlig vej at betræde at tage nogle få ud og sige: I skal have en støtte i modsætning til de andre. I stedet for at give kontanthjælp til de få vil vi hellere sikre generelt bedre vilkår for de mange.

I »Reform '96« foreslog vi en lettelse af erhvervenes nettoomkostninger til skatter og afgifter på 6,5 mia. kr. For at forstærke virksomhedernes kapitalgrundlag, sikre en bedre konsolidering, pegede vi på fordelene ved at indføre en konjunkturudligningsordning, hvor virksomhederne kan udjævne indkomsten mellem de enkelte år.

Og så foreslår vi, at man skal gøre det mere attraktivt at spare op til at starte egen virksomhed, bl.a. gennem en forbedret etableringskontoordning. Det er nemlig rigtigt, som det også blev nævnt for et øjeblik siden, at vi har udmærkede opsparingsordninger for pension, men hvorfor ikke også gode opsparingsordninger til dem, der vil spare op og starte egen virksomhed?

Jeg er overbevist om, at sådanne generelle forbedringer af rammebetingelserne under overskriften hjælp til selvhjælp vil gøre det meget mere attraktivt at starte og drive selvstændig virksomhed i Danmark. Det vil såmænd også gøre det mere attraktivt for banker og sparekasser og realkreditinstitutter at sætte penge i de nye virksomheder. I stedet for de mange forskellige ordninger, hvor offentlige smagsdommere skal sidde og afgøre, hvad der er godt, og hvad der er skidt, skal vi tilbage til den tid, hvor det var ideen, engagementet, som drev værket og ikke evnen til at suge penge ud af støtteordninger.

Jeg skal ikke afvise, at der i den nye iværksætterreddegørelse også findes gode ideer og forslag, men generelt vil jeg advare imod nye tilskudsordninger, garantisystemer, og hvad man ellers foreslår af nye statslige hjælpeforanstaltninger. Med alle disse ordninger og vores problematiske skattesystem må vi konstatere, at det praktisk taget er umuligt at starte nye virksomheder op uden for de store, veletablerede selskaber, medmindre det sker med det offentliges medvirken.

Vi har dermed deponeret vores forståelse for, hvad der med et fint ord kaldes innovation, altså fornyelse, udvikling, og hvad der er en god idé, hos det offentlige system eller hos organisationer sat i værk af systemet. For mennesker, som i dag ønsker at etablere egen virksomhed, er det nu blevet vigtigere at stå sig godt med sagsbehandlersystemet og dets procedurer end at have en god idé.

Iværksættedydelse, etableringsydelse, klippekortordninger, statsgaranterede udviklingselskaber, det er alt sammen eksempler på, at staten, det offentlige, ved bedst. Men det er en katastrofal misforståelse, når nogle politikere tror, at de er bedre til at drive erhverv end erhvervslivets egne folk. Og det er en katastrofe for vort samfund, at vi har indsnævret friheden så meget, at vi har fået europæisk bundrekord i selvstændige.

Til gengæld må man sige, at de alt for få, der overlever som selvstændige på længere sigt, er gjort af et særligt stof. Ud over lyst til at drive deres oprindelige erhverv skal de være indstillet på at tilbringe 2-4 uger med administrativt arbejde for det offentlige selv i de mindste virksomheder.

Forleden blev, som også nævnt, en sønderjysk leverpostejfabrikant ramt af det problem. Det blev ham simpelt hen for meget. Han skulle bruge masser af tid til at udfylde skemaer fra Danmarks Statistik. Han mente, det var vigtigere for ham og hans virksomhed, at han passede sit arbejde med at fabrikere leverpostej, men det finder en statsvirksomhed sig selvfølgelig ikke i. Som i hundredvis af andre tilfælde meddelte man, at svaret skulle foreligge inden for den krævede tid og uden beregning for staten. Nu venter den principfaste leverpostejfabrikant på at komme nogle dage i fængsel. Han går i fængsel i protest mod den offentlige administration. Han nægtede at bruge sin tid på Danmarks Statistik.

Jeg har tidligere underholdt med tilsvarende eksempler fra denne talerstol, bl.a. om et omfattende spørgeskema med 100 komplicerede spørgsmål til landets elektrikere. I dag kan jeg fortsætte med endnu et nyt eksempel: et skema på 88 spørgsmål til landets isenkræmmerforretninger. Jeg ved meget vel, at der er lovhjælp til at kræve statistik, men jeg vægrer mig ved at tro, at denne hjælp også åbner mulighed for at kræve oplysninger, der går langt ud over indholdet af en normal virksomhedsregnskab. Det kan simpelt hen ikke være rigtigt, at selv den

mindste virksomhed skal have store udgifter til revisorer for at svare på spørgsmål fra det offentlige.

Jeg vil derfor gerne sige lige ud til regeringen, at vi mener, at grænsen for længst er overskredet. Vi vil simpelt hen ikke finde os i det længere. De administrative byrder skal reduceres ikke om hverken 6 måneder eller 12 måneder, men nu i dette forår skal vi se de første konkrete resultater, sådan som vi aftalte det før jul.

(Kort bemærkning).

Kai Dige Bach (KF):

Min korte bemærkning er egentlig til Socialdemokratiets ordfører, hr. Ole Vagn Christensen.

Jeg beklager, at jeg kom lidt uden for iværksætterdiskussionen med mit coastereksempel som svar på hr. Ole Vagn Christensens uvilje mod at bruge de midler, som er de eneste, vi har gode erfaringer med, nemlig skattesystemet.

Men når hr. Ole Vagn Christensen i anden omgang går op og siger, at man skal hjælpe de virksomheder, hvor der ingen indtjening er, og sætte nogle penge ind på det, så er jeg fuldstændig uenig. Jeg tror ikke, man kan gøre noget ved virksomheder, hvor der ingen indtjening er. Det har ikke noget formål i sig selv at gå og give tilskud til noget, der ikke er nogen indtjening i.

Det var betydelig bedre at sige, at de virksomheder, der opstår, og som har nogen indtjening, skal have lov at beholde noget af den indtjening, så de kan komme videre, og så må vi støtte dem, der er kommet i gang, og dem, der kan noget, hvis vi endelig skal den vej rundt. Og det gør vi altså stadig væk bedst over skattesystemet, ikke fordi jeg går ind for skattesystemet som grundlæggende idé, men fordi det er det, der har vist sig at virke. Det er det, der giver den frivillighed i handlingerne, som vi har brug for.

(Kort bemærkning).

Ole Vagn Christensen (S):

Jeg skal kort sige til hr. Kai Dige Bach, at det også giver mulighed for, at man bare kan tage selv, og det gælder alle, og det er den holdning, vi har gjort op med. Det er den holdning, der er med til at vride hele systemet skævt.

Og så må jeg sige – det var sådan set det, der kaldte mig herop – til hr. Svend Erik Hovmand, at vi jo fik alt at vide her, men hvis man havde siddet som iværksætter, så tror jeg, man havde haft meget svært ved at følge med i, hvor man var henne i alt det dér. Det var jo alle de problemer, der er mellem offentligt og privat, det var

alle de problemer, der er med, at man har lavet udviklingsselskaber, det var jo det hele. Det vil have været meget svært at se, hvordan det hænger sammen, hvis man havde siddet på tilhørerpladserne som iværksætter.

Men jeg vil gerne understrege endnu en gang, at vi altså ikke tror på det dér med bare at lukke op for skattesystemet. Vi har den opfattelse – og det var jo også det, der fremgik af hr. Svend Erik Hovmands egen tale her – at der er nogle problemer. Selv om hr. Kai Dige Bach ikke vil se dem i øjnene, så er der nogle problemer, når man står og har en god idé, men mangler noget økonomi, problemer med, hvordan man så kan komme videre, og hvordan man kan blive stimuleret, hvordan man kan blive motiveret, og hvordan man kan blive hjulpet til, at man også kan få noget ud af sin gode idé. Det er her vi tror den største barriere ligger.

(Kort bemærkning).

Kjeld Rahbæk Møller (SF):

Hr. Svend Erik Hovmand sagde, at alt viser, at offentlig hjælp til iværksættere virker imod hensigten. For mig at se er kendsgerningen den stik modsatte.

Fru Pernille Sams nævnte tidligere Tyskland, der har en iværksætterrate, der er to en halv gang den danske. Den markante forskel mellem Tyskland og Danmark er, at i Danmark kan man ikke få nogen offentlig hjælp til at sikre kapitalapparatet, men i Tyskland kan man få statslige lån, der dækker en fjerdedel af investeringerne, med en meget lang afdragsfri periode og i begyndelsen helt rentefri og senere med en lav rente. Denne kapitalhjælp er klart den afgørende forklaring på, at tyske iværksættere klarer sig så langt bedre end de danske, og at der er flere, der er villige til at være iværksættere.

(Kort bemærkning).

Svend Erik Hovmand (V):

Ved at svare på det sidste spørgsmål, som hr. Rahbæk Møller var inde på, kan jeg samtidig svare på ét af spørgsmålene fra hr. Ole Vagn Christensen.

Hr. Rahbæk Møller beskæftigede sig med forholdet mellem Danmarks og Tysklands iværksættere og pegede på, at der var en forskel, men han pegede ikke på hele forskellen. Han glemte nemlig at fortælle den helt afgørende forskel, at man i Tyskland lægger langt, langt flere offentlige opgaver ud til private virksomheder, end tilfældet er i Danmark. Det er faktisk i henhold

til Teknologisk Instituts undersøgelser omkring dobbelt så mange opgaver, der lægges ud til private virksomheder i Tyskland, i Holland og i Storbritannien, som tilfældet er i Danmark.

Så ved jeg godt, at hr. Rahbæk Møller har en historie om, at det er en tradition med, hvem der skal passe børnene osv. osv. Det er ikke bare det. Det er faktisk noget, der gennemsyrrer hele det tyske samfund og hele det hollandske samfund og en række andre.

Men må jeg så sige til hr. Ole Vagn Christensen, at det da ikke kan undre mig, at hr. Ole Vagn Christensen havde svært ved at følge med i, hvad det var for nogle vilkår, som de mindre virksomheder havde brug for. Hele den socialdemokratiske politik er jo gennemsyret af, at man aldrig nogen sinde har forstået, hvad det er for en politik, de mindre virksomheder har brug for. Det er derfor, vi har europarekord i færrest iværksættere. Det er derfor, klimaet for at drive erhvervsliv i Danmark er så ringe.

Det har noget at gøre med offentlig og privat produktion. Den omstændighed, at den offentlige virksomhed i Danmark er 80 mia. kr. større, end den er i de lande, vi normalt sammenligner os med, fortæller lidt om, at det offentlige tager brødet ud af munden på en masse små virksomheder, der kunne klare sig og eksistere ved at slå græs ved vores skoler og lave mad til vores ældre osv. osv.

Endelig skal jeg sige om det dér med, at skatten ikke betyder noget: Jeg vil bare henvise til den undersøgelse, som Erhvervsministeriet har lavet, og som viser, at skattetrykket er størst på de mindre virksomheder. Det er lige præcis de mindre virksomheder, der rammes hårdest af skattetrykket.

(Kort bemærkning).

Kristian Thulesen Dahl (DF):

Jeg synes, man bliver nødt til at anerkende hr. Kai Dige Bachs velmenende forsøg på at tale fornuft ind i Socialdemokraterne, men jeg tror, at hr. Kai Dige Bach står over for et større problem, end selv hr. Kai Dige Bach kan løse.

For er problemet ikke netop, hr. Ole Vagn Christensen, at grundlaget for socialdemokratismen er, at man laver et system med et højt skattetryk, hvor politikerne ved bedst? Det er selve fundamentet for den socialdemokratisme, man har fremelsket, at de, der ønsker at starte, skal hen og søge, de skal hen og søge i nogle puljer, som det offentlige har lavet, som man har lavet på baggrund af det skattetryk, man har, hvorfor

man naturligt også bliver nødt til at have et meget, meget højt skattetryk, som vi jo har i Danmark.

Hvis det er udgangspunktet, så forstår jeg da godt, hvorfor Socialdemokraterne ikke ønsker at diskutere skattetrykkets størrelse i forhold til at få flere iværksættere, for så ødelægger man jo selve fundamentet for socialdemokratismen i Danmark. Og det forstår jeg da godt at hr. Ole Vagn Christensen ikke ønsker at være med til, men så må jeg altså også sige til hr. Kai Dige Bach, at så er der ikke nogen grund til at blive ved med at forsøge.

(Kort bemærkning).

Kjeld Rahbæk Møller (SF):

Hr. Svend Erik Hovmand besvarede min påvisning af en central forskel mellem Tyskland og Danmark ved at påvise en anden, og det er da rigtigt nok, at i Tyskland er der større tradition for, at børnehaver og alderdomshjem osv. drives i privat regi – men i øvrigt offentligt betalt – men hvad det har med iværksætterpolitik at gøre, det er stadig væk gået over mit hoved.

Derimod vil jeg godt, når vi nu skal sammenligne Danmark og Tyskland, påpege en anden forskel, der er meget central, nemlig at skattetrykket på virksomhederne er markant større i Tyskland end i Danmark. De har væsentlig højere selskabsskat, og de har arbejdsmarkedsbidrag af et omfang, vi ikke kender til. Det samlede omkostningsniveau er simpelt hen langt højere i Tyskland end i Danmark. Det har altså ikke forhindret, at de har en 2½ gang så stor iværksætterrate, af den simple grund, at det er lettere at starte i Tyskland, fordi det er lettere at få kapital på grund af den statslige Kapitalhilfefordning.

(Kort bemærkning).

Ole Vagn Christensen (S):

Jeg synes igen, at hr. Svend Erik Hovmands indlæg var meget interessant. Så fik vi noget mere bygget på her, om, hvad man sådan set mener er grundlaget for, at iværksætterne ikke dukker op, nemlig igen spørgsmålet omkring offentligt og privat. I alle de rapporter, jeg har læst om de iværksættere, vi har, har jeg ikke læst én eneste af de dér bemærkninger om, at det skulle være det, der var skyld i, at iværksættere i Danmark har det svært. Jeg har tværtimod læst, at der er nogle barrierer også omkring det økonomiske for, hvordan vi får det sat i værk, når vi har en god idé og vi tror på ideen og vi ved, at ideen kan udvikle sig.

Derfor beklager jeg meget, men jeg synes ikke, man snakker om iværksætterens problem, men cykler hen over alle de politiske problemer. Det er selvfølgelig meget nærliggende at gøre i enhver debat, vi tager herinde i Folketinget.

(Kort bemærkning).

Svend Erik Hovmand (V):

Jeg skal bare sige til hr. Kjeld Rahbæk Møller, at hvis man kun ser på løn eller kun ser på skat, så kommer man galt af sted, når man sammenligner Danmark og Tyskland, for i det ene tilfælde er de sociale udgifter lagt oven på lønnen, og i det andet tilfælde ligger de på skatten. Derfor er det helt naturligt, at der er forskel på det.

Næh, hr. Rahbæk Møller, jeg vil gerne sige – også til hr. Ole Vagn Christensen – at man ikke kommer uden om at diskutere den helt åbenbare forskel, der er mellem det danske og andre samfund. Det danske samfund udfører mange flere opgaver, end tilfældet er i en lang række af de lande, vi normalt sammenligner os med. Hvis vi prøver at sammenligne Danmark med Tyskland, med Storbritannien, med Holland og tager Teknologisk Instituts undersøgelse, så viser det sig, at selvudførelsesgraden i vores land er cirka dobbelt så stor. Og her taler vi om opgaver for et beløb i størrelsesordenen 80 mia. kr., som ville kunne komme den private sektor til gode, hvis vi opførte os på samme måde som de andre lande. Og de opgaver, vi her taler om, er typisk opgaver, som vil være en lækkerbissen for mange små og mellemstore virksomheder: Det er vedligeholdelse, det er rengøring, det er madlavning, det er serviceopgaver fra en kant af.

Jeg synes, at man må erkende, at uanset om det er politik eller ikke politik, så har det altså betydning for iværksætterklimaet her i landet ud over alle de andre ting, som jeg nævnte, og heriblandt også naturligvis skat og omkostninger. Det er klart, at når vi har et skattetryk på selskabssiden, som er det største i Europa, kan vi altså ikke samtidig tro, at vi har særlig favorable vilkår for vores virksomheder.

(Kort bemærkning).

Kai Dige Bach (KF):

Hr. Ole Vagn Christensen siger, at vi ikke kan åbne skattesystemet, så enhver kan komme og tage. Jamen det er jo hele forskellen i forhold til den politik, vi har: Vi må ikke tage selv. Jeg mener, at det er det, det hele drejer sig om. Man skal have lov til at tage selv, men man skal selv-

følgelig kende betingelserne for, hvornår man må tage selv, og hvordan man må tage selv. Det er jo det, det hele drejer sig om, nemlig at initiativet skal lægges over til den, der udfører handlingen, og derfor kommer vi ikke længere.

Jeg må nok give hr. Kristian Thulesen Dahl ret i, at det er lidt idiotisk af mig at bruge både Folketingets og hr. Ole Vagn Christensens tid, for jeg tror alligevel ikke, at der sker noget ved det. Jeg tror, at vi må gå videre med de andre ting, der skal til, for det starter jo ikke med det her alene.

Det starter med den opdragelse, man får som barn, hvor vi mere og mere opdrages til et lønmodtagersamfund. Det starter med den skole, hvor vi nu efterhånden har forbudt de unge overhovedet at komme i nærheden af erhvervs-livet, før de skal konfirmeres. Det er ganske simpelt blevet forbudt. Det starter med den opsparing, man skal lave, når man vil være sig selv, og som man ikke kan få et fradrag på, hvis man vil spare op til at være selvstændig og klare sig selv.

Den orden vil man ikke være med til at lave, og sådan går det videre hele vejen igennem. Først når vi er kommet i gang, og først i den sidste ende kommer de virkelige problemer med lånekapital og økonomi og sådan noget ind i billedet. Alt det bøvl og sådan noget kommer først på et senere tidspunkt og på en mindre plads, hvis alle de andre ting var i orden.

Det væsentligste ved denne diskussion er, at hvis man vil have nogle til at gå ud i det her, skal det ende med, at de får det bedre, end de ellers ville have fået det ved at lave noget andet – ikke at de alle sammen får det bedre, men de, der investerer meget, og som det går godt, får det bedre, og de, der gør det samme, og som det går dårligt, får det ikke bedre. Det er det, der hedder risiko og gevinst, og hvis man vil løbe en risiko for, det går én skidt, skal man selvfølgelig også have en gevinst, hvis det går én godt.

Gitte Seeberg (KF):

Desværre har vi over en 40-årig periode set, at der bliver færre og færre selvstændige. Danmark har udviklet sig til en decideret lønmodtagerkultur, som også flere her har været inde på. Samtidig har Danmark en meget lav etableringsrate af nye virksomheder. Den er meget lavere end i de lande, vi ellers sammenligner os med.

Det ønsker Det Konservative Folkeparti at gøre noget ved. Vi ønsker at forbedre vilkårene

for de små og mellemstore virksomheder, og vi ønsker, at det skal gøres mere attraktivt at starte egen virksomhed. For os er det langsigtede mål at få skabt et iværksættersamfund, hvor det er attraktivt at være selvstændig erhvervsdrivende.

Det er selvfølgelig ikke nok med et overordnet mål om en iværksætterkultur. Der skal handling til. Det Konservative Folkeparti mener, at der skal gøres en indsats på mange områder. Som vi tidligere har været inde på, skal der først og fremmest gøres noget ved de administrative byrder.

Der skal endvidere sættes ind på at få et uddannelsessystem, der ikke kun er baseret på, at de studerende skal ud og blive lønmodtagere. Det skal i uddannelsen gøres klart, at en tilværelse som selvstændig er en mulighed, og der skal undervises i det at starte og drive egen virksomhed. Til dette formål blev der jo også afsat 10 mio. kr. under finanslovsforliget.

Regeringens udvidelse af kommunalfuldmagten i forbindelse med vedtagelse af lovfor-slag nr. L 151 i sidste folketingssamling udgør en trussel mod det private erhvervsliv. Kommuner og amter kan nu udføre opgaver for hinanden, som efter vores opfattelse kun skal udføres af private. Derfor foreslår vi, at regeringens udvidelse af kommunalfuldmagten ophæves eller i det mindste begrænses til mindre opgaver, hvis værdi ikke overstiger ½ mio. kr. Desuden skal kommunalfuldmagten strammes op, så det præciseres, hvilke opgaver kommuner har lov at udføre. Kommunale enheder, der udfører opgaver for kommuner, skal fremover udskilles i selvstændige aktieselskaber med selvstændige regnskaber, så man på den måde kan få et retvisende billede af, om virksomheden er rentabel og konkurrencedygtig i forhold til private virksomheder. Det er vigtigt og afgørende, når man sammenligner kommuners konkurrenceevne med private virksomheders.

Der skal også sættes tempo på udliciteringsindsatsen. Der skal endvidere arbejdes hen imod lige konkurrenceregler for offentlige og private virksomheder. Der skal gives Konkurrencerådet mulighed for at anvende rådets beføjelser, ikke alene over for private virksomheder, men også over for kommunale, amtslige og statslige myndigheder. Som det er i dag, har Konkurrencerådet alene mulighed for at rette henvendelse til den offentlige myndighed med anmodning om at efterkomme en indstilling. Det kan den offentlige myndighed så rette sig

efter eller lade være. Det skaber ulige konkurrence, og det er derfor helt naturligt, at de samme regler skal gælde for al virksomhed, offentlig som privat.

Et andet vigtigt punkt i forholdet mellem privat og offentlig virksomhed er, at der skal stilles de samme krav til offentlige og private virksomheder, når det drejer sig om miljø. Efter konservativ opfattelse bør offentlige virksomheder efterleve mindst lige så strenge miljøforskrifter som private. Derfor skal der også sikres en lige behandling af og en lige kontrol med offentlige og private virksomheder på dette område.

På linje med private virksomheder skal offentlige virksomheder efter vores opfattelse udarbejde grønne regnskaber for spildevand og affaldshåndtering på linje med de regler, der gælder for private virksomheder.

Den meget høje indkomstbeskatning i Danmark, som også har været drøftet tidligere her i dag, fremmer ikke just udviklingen. Indkomstbeskatningen skal for at øge incitamentet til at drive virksomhed sænkes væsentligt. Jeg tænker i den forbindelse på personskatten, ikke så meget selskabsbeskatningen. Der er vi jo efterhånden kommet et godt stykke ad vejen her i Danmark.

Vi ønsker endvidere, at aktieavancebeskatningen skal lempes. Vi ønsker en ligestilling mellem ikke-noterede aktier og noterede aktier, således at aktieavance er skattefri efter en ejertid på tre år. Den nuværende aktieavancebeskatning virker som gift på incitamentet til at placere pengene aktivt frem for f.eks. i obligationer, hvor der ikke er den samme risiko. Ligeledes ønsker Det Konservative Folkeparti, at goodwillbeskatningen afskaffes.

Vi foreslår, som det også blev drøftet under finanslovforhandlingerne, en skattemæssig konjunkturudligningsordning med henblik på, at udsving i indkomst over årene kan fordeles, så man ikke ét år bliver brandbeskattet, hvis det er gået godt, og året efter det modsatte. Indkomsten bør kunne udlignes over nogle år.

Afskrivningsmulighederne for nyetablerede virksomheder skal forbedres, så virksomhederne i startfasen får en forbedret likviditet.

Det Konservative Folkeparti er tilfreds med det forlig, vi indgik med regeringen om nedsættelse af gave- og arveafgiften. Vi ønsker på sigt, at disse afgifter afskaffes helt for at lempe generationsskiftebeskatningen.

For at komme sort arbejde til livs og for at sætte flere i arbejde ønsker vi fradrag for hjemmeservice, eventuelt maksimeret op til et bestemt beløb. I dag er det desværre sådan, at på grund af det høje skattetryk og momsen er det uforholdsholdsmæssigt dyrt for private at købe ydelser hos et momsregistreret firma. Det er efter min opfattelse årsagen til, at der er sket et moralsk skred i befolkningen, hvor sort arbejde flourer i vidt omfang. Ved fradrag for hjemmeservice kan vi komme et godt stykke videre i kampen mod snyderiet.

Når vi går ind for fradrag frem for tilskud, skyldes det, at vi mener, at det at få gjort rent derhjemme, eller hvad man nu får gjort, er et anliggende mellem en arbejdsgiver og en arbejdstager og ikke et anliggende, som staten skal blande sig i.

Reglerne i årsregnskabsloven og bogføringsloven skal forenkles, ligesom der fremover, hver gang Folketinget vedtager love, skal ske en analyse og en konsekvensvurdering af virksomhedernes forhold. Det sker også i begrænset omfang i dag, men vi ser gerne dette øget.

Virksomhederne har i høj grad brug for fremmed kapital. Det Konservative Folkeparti foreslår derfor, at de såkaldte erhvervsobligationer introduceres på markedet. Det vil give virksomhederne en anden og billigere form for kapital.

Danmark er i høj grad afhængig af den teknologiske udvikling, og der må derfor sættes ind for at fremme langsigtede investeringer. Det Konservative Folkeparti er af den opfattelse, at det er en samfundsmæssig opgave at medvirke til at dække en del af de risici, der er forbundet med nyudvikling. Derfor foreslår vi, at der ydes virksomhederne et fradrag på 125 pct. på udgifterne til forskning og til udvikling.

Vi ønsker også, at der skal gives virksomhederne optimal opbakning, når det drejer sig om satsning på eksportmarkederne, således at udenrigstjenesten og andre officielle organer yder deres bedste for at hjælpe danske virksomheder.

Endvidere ønsker vi regeringens CO₂-kompleks afskaffet med øjeblikkelig virkning. CO₂-pakken fra i foråret er stærkt konkurrenceforvridende, og den kan rent faktisk erstattes af bedre, frivillige aftaler med erhvervene. Man kan godt opnå det samme miljøsigt med frivillige aftaler.

Den nuværende diskriminering af samarbejdende ægtefæller må afskaffes. Ægtefæller må betragtes som interessenter i skattemæssig henseende.

Den nuværende uddannelsesklipekortordning for mindre virksomheder forbedres ved at lempe på restriktionerne, så flere virksomheder får gavn af ordningen.

For at forhindre den konkurrenceforvriddning, der finder sted mellem etablerede virksomheder og virksomheder, der modtager etableringsydelse, foreslås etablerings- og igangsætterydelsen afskaffet.

Det her er blot en del af de initiativer, Det Konservative Folkeparti foreslår for at få gang i de mindre virksomheder. Vi har inden for det sidste halve år i Folketinget og i medierne set og modtaget et hav af rapporter, redegørelser og oplæg fra erhvervsministeren. Nu er tiden kommet til, at erhvervsministeren i stedet må fremlægge konkrete lovinitiativer, så man kan se, at alt det her faktisk fører til noget.

Kjeld Rahbæk Møller (SF):

SF har gennem snart mange år forsøgt at sætte spørgsmålet om den lave iværksætterrate på dagsordenen her i Folketinget. Vi har rejst debatter og er kommet med forslag til lettelse af iværksætternes situation. Intet af det, vi har foreslået, er blevet vedtaget. Men efterhånden har vi da opnået, at mangel på iværksættere er blevet et politisk diskussionsemne.

Nu er vi nået så langt, at højrefløjen her i Tinget sætter iværksætternes situation på dagsordenen – så har vi trods alt nået noget. Desværre er højrefløjens forklaringer på den lave iværksætterrate mere båret af omsorg for de allerede etablerede end for de endnu ikke etablerede. Men det er der ingen grund til at undre sig over. Det er højrefløjens natur.

Således gør højrefløjen et stort nummer ud af omkostningssituationen. Sandheden er, at erhvervslivets omkostninger i Danmark hører til blandt de laveste i de lande, vi normalt sammenligner os med. Det er karakteristisk, at da Erhvervsudvalget i fjor besøgte en række erhvervsvirksomheder, var det eneste, de beklagede sig over, kronekursen. I et markedssamfund er en høj kronekurs netop udtryk for lave omkostninger og gunstige erhvervsforhold i øvrigt. Dette bekræftes også af, at erhvervslivets overskud er rekordagtig højt.

En anden af højrefløjens forklaringer på den lave iværksætterrate er, at det offentlige tager jobbene. Angiveligt skulle det hjælpe på iværksætternes situation, hvis det offentlige udlitterede mere. Heller ikke denne forklaring holder for en nærmere prøve. Det er naturligvis rigtigt,

at nogle malermestre ville få en større omsætning, hvis ingen kommuner havde egne malere. Men for den almindelige iværksætter og især den højteknologiske iværksætter, som alle forventer sig så meget af, ville det være fuldstændig uden betydning.

Så er der en tredje forklaring: Danmark har mistet iværksætterkulturen, vi er blevet en nation af lønmodtagere. Forklaringen bygger på sociologiske undersøgelser af forskellige befolkningsgruppers kultur. Denne forklaring har noget på sig. Der er ingen tvivl om, at der tidligere var en større forståelse for det at være selvstændig erhvervsdrivende. Der er heller ingen tvivl om, at Danmark er nået længere ad dette spor end en række sydeuropæiske lande.

Til gengæld skal man tage følgeslutningen med stort forbehold. Det er nemlig blevet moderne at beskyldte undervisningssystemet for at ødelægge iværksætterånden. Beviset er angiveligt, at jo længere uddannelse folk har, jo mindre motiveret er de for at starte for sig selv. Den alternative forklaring: at folk har lettere ved at finde et spændende, vellønnet job, jo længere uddannelse de har, overses åbenbart.

Fra SF's side synes vi, at det kan være fornuftigt at indbygge flere iværksætterelementer i uddannelsessystemet. Det kan være fornuftigt at lade skolebørn møde selvstændige erhvervsdrivende i større omfang end i dag, og det kan være fornuftigt at indføre iværksætterkurser på nogle videregående uddannelser. Men vi advarer mod at tro, at uddannelsessystemet kan løse det fundamentale problem.

Denne tankegang er grundlæggende stalinistisk. Da Josef Stalin opdagede, at det system, han opbyggede, ikke passede til menneskene, satte han undervisningssystemet til at skabe det socialistiske menneske. Det gik ikke særlig godt. Det er altid klogere at skabe systemer, som passer til mennesker, end at forsøge at lave mennesker om, så de passer til systemet.

Sagen er nemlig, at årsagen til den lave iværksætterrate er helt enkel: Det er blevet for svært at være iværksætter. Det er ikke blevet sværere at være selvstændig. Det er snarere lettere end tidligere, lettere end i sammenlignelige lande. Men indgangen til en tilværelse som selvstændig er blevet sværere. Samtidig har samfundsudviklingen og fagforeningerne opnået, at det er blevet bedre end tidligere at være lønmodtager. Derfor er der flere og flere, der lægger drømmen om at starte egen virksomhed på hylden og indstiller sig på et liv som lønmodtager.

I denne enkle iagttagelse ligger kimen til en iværksætterpolitik. Vi skal ændre denne relation, ikke ved at gøre det sværere at være lønmodtager og ikke ved at fjerne risikoen ved at være selvstændig, men ved at nedbringe indgangsbesværlighederne.

Først og fremmest skal vi tage fat på kapitalproblemet. Jeg har ikke tal på, hvor mange gange vi har diskuteret dette problem her i Tinget, uden at Tingets flertal har villet vedtage noget, der ligner en løsning. Men sagen er, at tidligere var det billigere at starte. Tidligere havde folk større egenværdier i deres huse. Tidligere var markederne ikke så effektive. Det var lettere ved held og dygtighed at score en profit og derved opbygge en egenkapital. Tidligere kunne man holde sig til lokalområdet meget længere, mens man i dag skal hurtigt ud på eksportmarkederne.

Kapitalproblemet er naturligvis på ingen måde lige stort for alle iværksættere. Men netop for de iværksættere, som vi forventer mest af, nemlig dem, der skaber arbejdspladser for andre, er kapitalproblemet stort, og det er ikke let at finde kapital. Hvis man låner sig til den, risikerer man let rentedøden. Renten er godt nok faldende, men realrenten er rekordhøj. Risikovillig kapital findes stort set ikke i Danmark. I øvrigt er det ikke alle iværksættere, der ønsker at starte med at overlade majoriteten i deres virksomhed til andre.

Andre steder har man fundet en løsning. Lad mig blot endnu en gang nævne den tyske Kapitalhilfsordnung, der giver risikovillig lånekapital med en lang afdragsfri periode og en lav begyndelsesrente til iværksættere. Efter genforeningen er ordningen forbeholdt de østtyske delstater, men det fremgår af iværksætterbetænkningen, at de enkelte vesttyske delstater har iværksætterordninger til erstatning for den tidligere forbundsordning.

En anden måde at nedbringe startomkostningerne på er iværksætterhuse, hvor iværksættere kan leje sig ind for subsidiert leje, mens de afprøver deres ideer. Dem har vi ikke set mange af herhjemme. Specielt forskerparkerne burde vrimle med højteknologiske iværksættere. Det gør de ikke. De er faktisk ganske små herhjemme efter international målestok.

I iværksætterbetænkningen gøres nogle tankevækkende sammenligninger mellem de danske forskerparker og nogle tyske og svenske, men forklaringen nævnes ikke. Der er ganske enkelt investeret langt mere i de store udenlandske forskerparker end i de små danske.

Som eksempel kan jeg nævne forskerparken The Triangle i North Carolina, som er en af de tre største amerikanske forskerparker, og som Forskningsudvalget besøgte under sit besøg i USA. Det krævede 10 års rent offentlige investeringer, før der kom gang i det foretagende. Først da flyttede IBM ind, så fulgte en lang række andre private virksomheder med, og i dag er forskerparken et stort mødested for højteknologiske virksomheder, iværksættere og universiteter. Det er tankevækkende sammenlignet med de danske forskerparker, især Symbion i København, der bestemt ikke bliver forkælet med offentlige investeringer.

Sammenfattende koster det noget at øge iværksæterraten. Det er en problemstilling, som iværksætterbetænkningen desværre ikke gør tilstrækkeligt ud af.

På et andet punkt er vi tættere ved konsensus her i Tinget. Det drejer sig om lettelse af de administrative byrder. Det er naturligvis et problem for alle, at antallet af indberetninger til det offentlige er steget og truer med at vokse yderligere ikke mindst på grund af EU-krav, men problemet er størst for iværksættere. Derfor er vi glade for, at regeringen vil komme med et bud på en løsning, og vi deltager gerne i forhandlingerne herom.

Samtidig vil jeg gerne foreslå afbureaukratisering her og nu. Som bekendt kan man først få etableringsydelse efter 5 måneders ledighed. Det er et kunstigt krav, som har været med til at nedsætte iværksætternes anseelse i befolkningen. Derfor burde kravet fjernes. En fjernelse vil selvfølgelig betyde, at nogle får ydelsen, selv om de ville have startet uden ydelsen. Det gør næppe noget. Det vil så modsvares af en højere overlevelseseffekt.

Klippekortet kan kun bruges til at købe råd og vejledning for. Det lyder rigtigt, men i praksis virker det som en kunstig begrænsning. Det ville være rigtigere at droppe dette krav og lade iværksætterne købe den ekspertise, de selv mener de har brug for. Det vil formodentlig betyde, at nogle f.eks. vil købe rigeligt med ydelser for pengene. Hvad gør det egentlig?

Bjørn Elmquist (RV):

Jeg tror, at alle ordførerne har kredset om, at iværksætter vel egentlig er et plusord. Det er sådan et ord, som er ladet med positiv energi, og som vi alle sammen synes om eller i hvert fald plejede at synes om, for der kan godt være indtruffet en holdningsændring. Vi er kommet i

en situation, hvor ordet iværksætter ikke nødvendigvis er af det gode. Der er mange, der forbinder det med nogle, der får tilskud, med arbejdsløse, som ikke rigtig har andre muligheder, og som derfor forsøger sig, og disse forsøg forbindes med noget udsigtsløst. På den måde ender vi i den forkerte grøft.

Hvorfor er det blevet sådan? Vel fordi det afspejler nogle af de barske realiteter, som vi ikke kan afvise. Der er mange vanskeligheder ved at komme i gang, og i de senere år har der netop med de ordninger, vi ud fra en god mening har iværksat – ja, dér var ordet igen – sat i kraft, været en mulighed for arbejdsløse, der var på dagpenge, for at få lov til ikke være til rådighed for arbejdsmarkedet, men alligevel fortsætte med at få tilskud, nemlig halvdelen af dagpengene.

Det handler meget om at få vendt denne holdningsændring, så vi ser på de positive elementer i det igen. Det kan være let nok at sige det, men det er en ganske stor manøvre, der skal sættes i gang, og den starter i de unge år. Derfor er det godt, at vi fra undervisningsministeren har fået tilsagn om, at han vil interessere sig for det, som vi kalder iværksætterkulturen, og hvordan vi bredt kan tage fat i det.

Men når det kommer til det mere konkrete, er noget af det, som jeg har hørt i debatten indtil nu, at mange har koncentreret sig om indtjeningsmulighederne: Indtjeningsmulighederne er for ringe, de er for beskedne, man kommer ingen vegne, mange overlever slet ikke, og mange har svært ved at få det til at løbe rundt i det daglige.

Vi fik en rapport i december om iværksætterne, og i den er jeg stødt på et spørgeskema, der prøver at tage fat i, hvad det er, der motiverer folk til at prøve at blive iværksættere. Svarene er interessante, synes jeg.

Det er ganske interessant, at 37 pct. af dem, der går i gang med en ydelse, og 47 pct. af dem, der går i gang uden ydelse, siger, at det vigtigste er ønsket om at blive sin egen herre. Det udtryk kan der ligge mange forskellige ting begravet i, men det er altså det at blive fri for, at andre skal blande sig i, hvad man laver, og det, at man selv kan udstikke kursen.

Blandt dem, der fik ydelse, var der 29 pct., der sagde, at det var ønsket om at undgå arbejdsløshed, der gjorde, at de var blevet selvstændige, hvorimod der blandt dem, der bliver iværksættere uden denne særlige ydelse, kun er 9 pct., der bruger det som argument. Så dér er det altså

ikke så meget nød, der lærer nogen mand eller kvinde at spinde, men dér er det simpelt hen ønsket om at være sin egen herre og ønsket om at realisere en idé, som er afgørende.

I svarskemaet kan vi se, at 31 pct. af dem, der går i gang uden ydelsen, siger, at det er ønsket om at realisere en idé, der driver værket. Det er i og for sig meget godt, for så har de en ting, som de brænder for og kaster sig over, og det er jo også det, de skal overleve på. Af dem, der får ydelsen, er der 28 pct., der siger, at det er ønsket om at realisere en idé, som motiverer dem.

Så er der en rubrik, der hedder: »Ønske om at forbedre levestandarden«. Det kan måske have noget at gøre med det, som er drøftet af de tidligere ordførere, og som man kan interessere sig for at få en kommentar til.

Af dem, der får ydelsen, er der 0 pct., der har sagt, at det var ønsket om at forbedre levestandarden, der fik dem til at forsøge sig. Men hvad så med de andre? Dér er det vel ønsket om, at de kan komme på en grønnere gren i tilværelsen? Ifølge undersøgelsen her er det kun 4 pct., der svarer, at det var ønsket om en forbedret levestandard, som fik dem til at forsøge sig, og det kan selvfølgelig godt sætte vores diskussion fra før i et særligt relief. Vi taler altså åbenbart, hvis vi kan tro på denne spørgeundersøgelse, ikke om folk, som drives af ønsket om at blive store frådende kapitalejere. Det er nogle, som skal have til dagen og vejen, og som gerne vil køre deres eget løb, og som brænder for en idé, men som altså ikke er ude på at gå ud og blive store profitmagere.

Det kan være, at sådan noget ændrer sig undervejs, og vi har i hvert fald hørt adskillige argumenter i debatten her for, at vi som lovgivere og regeringen som udøvende magt bør interessere os meget for det skattemæssige i hele det her regnskab. Her vil vi i Det Radikale Venstre ligesom de øvrige regeringspartier stå fast ved vores skattereform, og som vi har hørt Socialdemokratiet sige det, og som vi også må forvente at høre vores tredje regeringspartner sige det.

Vi vil ikke ud og pille ved vores skattereform, men spørgsmålet er også, hvor nødvendigt det er. Det er rigtigt, at der er mange, der taler om en øget skattebyrde. Der er kommet grønne afgifter, og der bliver talt meget om, at det går ud over erhvervslivet.

Hvis vi nu griber fat i en anden rapport, der er kommet for nylig, nemlig Økonomisk Oversigt fra december måned fra Økonomiministeriet, kan vi se, at tallene viser, at der går en stadig

større del af bruttonationalproduktet til det, man kan kalde selskabssektoren.

Igennem mange år var det sådan, at det var lønmodtagerne, der fik en stadig større del, men vi kan se af de tal, der ligger her, at i perioden 1994-97 – der er selvfølgelig også noget prognose i det – vil det, man kalder selskabssektoren, erhvervslivet, få næsten dobbelt så meget fremgang som lønmodtagerne via det, man beregner med den kontante lønsom. Lønmodtagerne vil få ca. 20 procents forøgelse, mens det til selskabssektoren vil dreje sig om 39 procents forøgelse. Vi taler her om det, vi kalder den disponible bruttoindkomst, dvs. efter fradrag af alle omkostninger, og det er meget vigtigt at få med, at det altså er efter, at vi har barberet det for skattebyrden.

Vi kan også se, at andelen af bruttofaktoringkomsten vil være stigende for erhvervslivet – fra 18,8 pct. op til 22 pct. – i disse år. Det er ganske vigtige tendenser, som er nødvendige at have med, når vi drøfter disse ting.

Vi er heldigvis inde i en periode, hvor erhvervslivet i Danmark får det bedre og bedre. Spørgsmålet er så, om det i tilstrækkeligt omfang også kommer iværksætterne til gavn, og derfor er det kolossalt vigtigt, at vi interesserer os for kapitalformidlingen.

Jeg skal til at slutte, kan jeg se på lamperne heroppe i bordet, og jeg vil derfor sige, at den rapport om iværksætterne, som jeg kort nævnte før, i sin opdeling af de fem hovedproblemafsnit er ganske vigtig. Da jeg også kan se, at det forslag om motiveret dagsorden, der er fremsat af forespørgselspartierne – De Konservative og Venstre – er voldsomt inspireret deraf, og at mange af punkterne er præcis de samme, kan jeg på mit partis vegne sige, at vi kan støtte denne dagsorden, og mere end det: vi vil gå meget aktivt til værks i det arbejde, som følger op på både dagsordenen og rapporten og på den handlingsplan, som erhvervsministeren i sit svar på forespørgslen har fremlagt her i Folketinget i dag.

Annette Just (FP):

Jeg vil gerne starte denne tale med at sige tak til ministeren for den fremstrakte hånd, som hun langede ud over bordet, om jeg så må sige, en fremstrakt hånd om, at nu skal vi til at samarbejde og prøve at få det til at fungere og derved også få – undskyld udtrykket – banket regeringspartierne på plads til at sige ja til den motiverede dagsorden, som er fremsat af Venstre og

De Konservative. Også Fremskridtspartiet kan støtte den, så er det sagt.

Jeg håber på, at vi får noget fornuftigt ud af det, for det er nødvendigt, derom ingen tvivl. Der er vel ikke nogen, der har bare den mindste smule begreb om, hvad der sker ude i erhvervslivet, som ikke ved, at det er nødvendigt, at vi gør noget. Det er nødvendigt, at vi også giver de unge lige fra skolealderen inspiration til selv at gøre noget.

Vi har i mange år desværre været vidne til, at et flertal herinde i Folketinget har gjort deres bedste for at forhindre unge i at prøve at tjene nogle penge selv, i at starte noget selv, og har gjort det så kompliceret, at mange sagde: Nej, vi må hellere have vort på det tørre og blive fastansat et eller andet sted. Der er jo intet, der er så sikkert som at blive offentligt ansat. Det ved man. Så kan man næsten ikke afskediges igen, og så sidder man der, til man bliver pensioneret, og pensionen er god og sikker. Det har Folketinget også sikret dem.

Det er lige akkurat det modsatte, vi taler om i dag. Vi taler om: Hvad med at give de unge en chance? Hvad med at give dem mulighed? Hvad med at give dem inspiration til selv at finde ud af, hvad det vil sige at sætte noget i gang?

Der er masser af unge – der er også mange, der er lidt ældre – som siger: Jamen jeg har en god idé, men det er faktisk nok så besværligt, at jeg hellere må blive dér, hvor jeg er.

Jeg er overbevist om, at hvis alle os 179 medlemmer på tinge i morgen blev valgt ud, så var vi en del, der godt kunne finde ud af at lave vores eget arbejde. Vi skulle nok finde ud af at finde en niche, hvor vi kunne starte op. Men det var måske ikke mange andre end ordførerne her i dag, der ville kende alle krinkelkrogene og ville vide, hvor de skulle henvende sig. Og så ville der jo trods alt være en del, der ville være lidt på spanden, om jeg så må sige. Det kan jo være, vi så kunne starte en virksomhed gående ud på at rådgive de 170, der er tilbage.

Men spøg til side. Det er jo netop det her, det drejer sig om: Skal vi i Folketinget beslutte, hvem der skal have mulighed for at starte, hvem der skal have kapital til at starte, hvad for nogle ideer de skal have? Eller skal det være den enkelte selv, der får lov til at få en idé og sige: Det her vil jeg, jeg vil prøve, og jeg tør satse?

Først og fremmest er vi nødt til at give dem mulighed for at spare op – det er sagt af mange – sådan, at de har noget at satse med. Dernæst er de jo nødt til – om jeg så må sige – at tjene op

til den startkapital, de har sat ind. Det rører så fundamentalt ved det, som hr. Ole Vagn Christensen har sagt flere gange: Vi rører ikke ved skattesystemet.

Jamen vi er nødt til også at gennemtænke de her problemer, for der er mange, som har en god idé, men som ganske enkelt ikke tør. De tør ikke sige deres gode, faste job med pensionsopsparing og alt muligt op, fordi de ved, at hvis de først gør det og springer ud i det og starter noget op selv på den idé, som de selv havde, så bliver de klippet bagefter. Og de har ikke mange muligheder for at komme tilbage i deres gamle job, og så står de med store problemer.

De tør ikke, for hvis de dags dato skal ud og låne penge, så skal de på det nærmeste have en statsanerkendelse, inden de overhovedet tør gå i gang. Ellers kan de ikke få penge til det. De kan ikke få lån. De kan ikke få opbakning. Og så er de på den.

Derfor har vi en hel nation fyldt med iværksættere, som ganske enkelt bliver frarådet at prøve selv. Og ved på den måde at skille mulige iværksættere fra får vi færre arbejdspladser, og så har vi Socialdemokratiet, der står og siger: Hvad sker der med alle de her arbejdsløse? Og når de rigtig skal være flotte og sige: Nu har vi gjort noget ved arbejdsløsheden, så har vi sat dem over på overførselsindkomster.

Det er også derfor, vi kan se i alle de her fine statistikker, at der er færre arbejdsløse.

De er flyttet over på overførselsindkomster!

Og de, der starter som iværksættere, har fået ydelse til at starte selv.

Det er forkert. Vi er nødt til at give dem mulighed for selv at prøve at starte.

Ministeren siger, vi skal give bedre rammer for selvstændige. Jeg er så enig, som det overhovedet kan lade sig gøre, jeg glæder mig til det arbejde, der skal sættes i gang, og jeg er utrolig glad for, at der i dagsordenen står nogle terminer. Det er 1. marts, og det er i hvert fald inden jul, at vi skulle være færdige med det endelige. Jamen det er nødvendigt, og det er nødvendigt her og nu! Ellers sætter vi det danske samfund i stå.

Det er blevet påstået – også fra hr. Kjeld Rahbæk Møllers side – at vi er en lønmodtager-nation. Det er korrekt. Det er jo også det, jeg har prøvet på at sige. Vi skal over mod at være en selvstændighedskultur af iværksættere. Meget rigtigt. Men er der nogen herinde eller ude i landet, der tror, at man kan uddanne sig ud af det? Er der nogen, der virkelig i deres fulde alvor

tror på, at man kan lære skolebørn, at de nu ikke skal tænke på sikkerheden i en lønmodtager-kultur, men skal blive selvstændige – hvis de ikke får lov til også at tjene penge på det? Det tror jeg ikke på. Det er der nok heller ikke mange andre der gør.

Så det, vi gennem uddannelse skal lære dem, er selvfølgelig, hvilke værktøjer de skal bruge. Vi skal lære dem grunduddannelsen, vi skal lære dem at få inspiration til selv at finde ud af, hvad det er, de er bedst til, og hvad det er, de gerne vil være med til at starte eller hjælpe andre med at starte.

Det er i virkeligheden det vigtigste af det hele. Administrative byrder er vi jo enige om. Det, som ministeren sagde om de administrative byrder – alt det bøvl, som ministeren ærligt og redeligt sagde det var – kan næsten ikke siges bedre. Jeg tror ikke, der er nogen, der er uenige. Jeg håber på, at resultatet bliver godt til gengæld, for det er jo nok så væsentligt.

Det er også blevet sagt, at offentlige virksomheder i Danmark har en ganske særlig evne til at tage arbejdet ind til sig selv, for de ved jo selv bedst. Og hvad er det, vi ser gennem de senere år? At kommuner, amter, ja, også staten i stedet for at privatisere siger: Jamen vi ved jo lige præcis, hvordan det skal laves, så det kan vi såmænd lige så godt selv gøre, så ansætter vi bare nogle flere, så står de ikke i arbejdsløsheds-køen, og så er det hele jo fint og i orden.

Er der bare en, der har overvejet, hvorfor de er offentligt ansatte og ikke privat? Er det ikke, fordi de i virkeligheden i deres tryghedsnarkomani har det bedst ved at være et sted, hvor de ikke kan afskediges, hvor der altid er en kasse, der betaler, hvis der var noget, der gik galt? Det er faktisk grunden til, at det offentlige ikke duer til at have den slags virksomheder, og grunden til, at det skal ud til de private, for det er dér, man tør tage chancen, det er dér, man har risikoen, og det er dér – med et meget uartigt ord – profitten bliver tjent. Eller rettere sagt: at man tør tage en gevinst og også tør tabe.

Jeg mener ikke, vi skal synes, at profit er et uartigt ord. Hvis ikke de private virksomheder har en mulighed for at få noget gevinst, så er der ikke mere privat tilbage. Så har vi kun det offentlige til at køre al virksomhed, og så har vi kun det store ragnarok, fordi vi alle sammen skal betale til det, og det bliver til en overpris ud over al grænse. Og så bliver der højere skatter, og så kører vi videre i den skure, og det er det, vi skal have vendt.

Derfor skal vi stoppe hetzen mod de selvstændige. Vi skal erkende, at det skal kunne betale sig at lave et stykke godt og seriøst arbejde. Hvis man ikke gør det, taber man penge. Hvis man laver et godt stykke arbejde, skal man også have lov til at beholde en pæn del af gevinsten selv.

Derfor skal vi også give de unge mulighed for at starte. Vi skal give dem muligheden for at kunne se, at der er en gevinst, hvis de gør det godt.

Så kan det godt være, at hr. statistiker Bjørn Elmquist står og læser op af statistikkerne om, hvor mange procent der gør det for at forbedre deres levestandard, og hvor mange der gør det for at kunne få et offentligt tilskud, og jeg ved ikke hvad.

Hr. Bjørn Elmquist var ganske dygtig til at læse op af statistikker. Det, der er det væsentlige, er at få folk til at forstå, at det kan betale sig at lave et godt stykke arbejde. Vi tror på den danske befolkning. Vi tror på dygtigheden i de unge. Hvis vi giver dem muligheden, så er chancen der.

Frank Aaen (EL):

Enhedslisten ser meget gerne, at der bliver flere små virksomheder her i landet. Vi har den opfattelse, at små virksomheder skaber beskæftigelse i modsætning til de store, som nedbringer beskæftigelsen, at små virksomheder sjældent flytter beskæftigelse ud af landet i modsætning til de store, der ofte flytter beskæftigelse ud af landet, og vi har den grundtanke, at små virksomheder ikke begrænser demokratiet i modsætning til de store kapitalconcentrationer, som allerede har begrænset og i stigende grad begrænser demokratiet, indskrænker Tingets handlemuligheder, som f.eks. da vi måtte bøje os for Aalborg Portland i diskussionen om miljøet, hvor de truede med at flytte produktionen til England og på den måde fik gennemtrumfet, at de stadig væk må bruge et brændstof, der sviner i uhyggelig grad.

Med lidt andre motiver end dem, der er forespørgernes, støtter vi altså alligevel hensigten bag forespørgslen. Men når det er sagt, vil vi også godt tilføje, at det, der her lægges frem både fra regeringens side og fra V og K, er helt utilstrækkeligt. Det er efter min opfattelse mere snak end realiteter, og det er oven i købet ting, vi har hørt så mange gange før. Flotte hensigter, og nu må vi hjælpe de små! Jeg ved ikke, hvor mange år tilbage den tale har været holdt herin-

de, men vi ved, hvordan det er gået i virkelighedens verden.

Det har også været en mærkelig diskussion, hvor det offentlige får hele skylden. Det er nærmest den offentlige sektors skyld, at det ser ud, som det gør. Men er det nu sådan? Jeg synes måske, det mest bemærkelsesværdige ved sådan en debat som denne her – og det var det samme forleden dag, da vi diskuterede erhvervs politik – er, at vi aldrig hører et eneste kritisk ord om erhvervslivet. Det er altid vores skyld, det er de offentligt ansattes skyld, mens de, som virkelig har magt over beskæftigelsen her i landet, og som har de store pengesummer til deres rådighed, aldrig nogen sinde bliver anfægtet med et komma. Det er da meget mærkeligt.

Når man taler om de små virksomheders vilkår, må man selvfølgelig også analysere de store virksomheders rolle i vores økonomi. Jeg vil vove den påstand, at de store virksomheders rolle er meget mere afgørende for de små virksomheder og for iværksætteres muligheder end de betingelser, vi har stillet op, og vi måske derfor ikke udliciterer slet så meget rengøring, som hr. Svend Erik Hovmand kunne ønske sig. Jeg tror, det er en petitesse.

Jeg er i øvrigt helt uenig i argumentationslinjen, men jeg tror nok, der var andre ting, jeg som ærligt interesseret i problemerne for små virksomheder ville bruge mere tid på i sådan en debat, man selv har rejst her i dag.

Hvis man drømmer om at etablere en virksomhed inden for fødevarerproduktion, mon man så ikke lige tænker sig lidt om og så kigger på den koncentration, der er inden for produktion af fødevarer i det her land, og ikke mindst den koncentration, der er inden for detailledet, hvor to virksomheder, FDB og Dansk Supermarked, A.P. Møller, alene besidder og har magt over mere end halvdelen af hele omsætningen på området, og hvor vi er nede i ganske få procent, når vi skal se på købmænd, der ikke enten er en del af disse store koncerner eller er med i meget store indkøbskæder?

Jamen hvis jeg nu finder et produkt, skal jeg jo også finde nogen, der vil sælge det for mig, og dér må man selvfølgelig gøre sig ganske grundige overvejelser, inden man går i gang.

Og mon ikke i grunden der var brug for at lave en undersøgelse af, hvor mange iværksættere og hvor mange gode ideer der i virkeligheden lider skibbrud, fordi de støder ind i, at de ikke kan få afsat det igennem disse store kapi-

talkæder, fordi de støder ind i, at der er en bank, der ikke vil hjælpe dem, et realkreditinstitut, der ikke vil hjælpe dem?

Man kunne jo godt forestille sig, at de mennesker fra højresiden i salen, der nu synes, den debat her er så vigtig, og som garanteret læser dagbladet Børsen hver eneste dag, i det mindste kunne sige: Det er da også for galt, som vi har læst i dag i dagbladet Børsen, at en iværksætter skal betale 13-14 pct. i rente for et lån, der er 100 pct. garanti for, mens et billån kan fås til 6 pct. Det er da noget svineri. Hvad bilder de banker sig ind?

Hvorfor er der ikke nogen, der siger sådan? Hvorfor er der ikke nogen, der taler om iværksætteren, der blev tvunget til USA, fordi Novo Nordisk ikke syntes, det var interessant? Og var der ikke brug for en diskussion om, en overvejelse om, at mens de store virksomheder som omtalt i Børsen i går har rekord i indtjening, vælter op i kurs og ser frem til både i år og næste år og næste år at have stærkt stigende overskud, har de, der er mindre, åbenbart meget vanskeligere kår i det danske erhvervsliv? Hvorfor er der sådan en deling i erhvervslivets indtjening mellem de meget store og dem, der er på vej? Jeg tror ikke, man kan sige, det kun er den offentlige sektors ansvar.

I det billede, hvor vores økonomi i den grad er domineret af de store finansielle virksomheder, af de store produktionsvirksomheder, af de store detailhandelskæder, dér synes jeg nok, det er på grænsen til det latterlige at høre, at det, der skal løse tingene, det er reklamer i tv, det er matadorspil i skolen, det er smarte foldere, og det er lidt nye kurser i grundskolen, som enhver naturligvis har glemt, når de senere i livet får en god idé, som kan og skal udvikles.

Jeg vil faktisk mene, at V og K har illustreret med debatten i dag, at de er fuldstændig lige glade med de små virksomheder. De skubber de små virksomheder foran sig med ét mål, nemlig at sørge for at få nogle skattelettelser igennem for de store og de etablerede. Det var jo dem, der ville tjene på det, hvis man kom igennem med den snak om alle de her nye udvidede skattelettelser til erhvervslivet.

Skattelettelser er ingen hjælp til iværksættere. Iværksættere, nye virksomheder, betaler ikke skat. Enten har de ikke overskud, eller også har de i hvert fald opbygget så mange fradrag i startfasen, at der ikke er nogen skat af betydning. De, der tjener på skat, er selvfølgelig de store.

Vi afviser det. Det er spild af penge i forhold til formålet: at få flere små virksomheder. Det er bedrageri at påstå, at generelle skattelettelser skulle hjælpe flere små virksomheder på vej. Derfor afviser vi langt de fleste forslag, selv om vi selvfølgelig gerne vil være med til at se på nogle af dem, hvor iværksættere kan få hjælp i centre, og hvis der er bureaukrati, der skal fjernes, vil vi også gerne hjælpe til det.

Men vi synes, man må gå meget mere håndfast til værks. Vi vil gerne være med til at skabe kapital til små virksomheder, men den skal ikke deles ud med rund hånd. Det skal være statslån til virksomheder, der har et samfundsnyttigt formål med sikkerhed for, at der tages hensyn til miljøet.

Jeg synes, man skal tænke i efterspørgsel, hvordan den offentlige sektor på forskellige områder kan skabe en ny avanceret efterspørgsel, som giver anledning til innovationer, giver anledning til nye ideer, og at folk får tro på, at her er også et marked, hvor jeg kan sælge min nye idé på.

Jeg synes, man skal tilbyde samarbejdsmuligheder. Store virksomheder er jo ikke gode samarbejdspartnere for små, for de store vil enten sluge de små eller lukke dem. Offentlige virksomheder, hvis vi ellers fik lov til at udvikle dem, også produktionsvirksomheder, kunne være virksomheder, som kan være venligsinde samarbejdspartnere, som ikke har til formål at lukke eller slukke eller opkøbe, men det kræver selvfølgelig også, at der er en ekspertise i at udvikle produktion i den offentlige sektor, og det synes jeg bestemt også skulle udvikles for at kunne hjælpe iværksættere. Her mener jeg igen, at det med at afvikle den offentlige sektor for at hjælpe iværksættere er helt forkert, det er lige modsat. Hvis man vil udvikle og hjælpe iværksættere, bør man faktisk udvikle og styrke den offentlige sektor.

Dagsordenen er vi imod af flere grunde. Der er elementer i den, som vi direkte er imod. Selv om det er pakket ind i lidt uforpligtende vendinger, så er det jo skattedelen, der står i centrum, og det vil vi på ingen måde give illusioner om at vi vil støtte i det senere forløb. Noget af det er som sagt mere snak end realiteter, men det værste er, at dagsordenen er helt utilstrækkelig, det er blå i øjnene. Der er brug for en helt anden direkte indsats fra det offentlige, hvis det er sådan, vi for alvor skal have gang i iværksættere og i nye virksomheder her i landet, og det vil vi sådan set gerne medvirke til.

Sonja Albrink (CD):

Danmark har brug for iværksættere. Derom skal der ikke herske tvivl. De skaber fornyelse, og de er med til at skabe arbejdspladser ikke alene for sig selv, men også for andre. Derfor skal iværksætterånden vækkes til live overalt i uddannelsessystemet, og derfor skal vi give iværksætterne en hjælpende hånd med på vejen, både når de starter, og når de er i gang.

Rammebetingelsen for iværksætterne kan vi forbedre gennem tilpasning af regler og tilrettelæggelse af serviceydelser for nystartede virksomheder, men en helt grundlæggende betingelse for, at folk får lyst til at tage fat og tør tage en risiko og besværet med at gå i gang med en ny virksomhed, er, at det generelle erhvervs-klima er godt.

Vi kan trods alt ikke lovgive om holdninger, men vi kan gennem vores arbejde og de udmeldinger, vi giver herfra, støtte initiativer og derigennem søge at ændre den skepsis og mistro til folk, som tager springet og etablerer en privat virksomhed. Men når folk laver deres egen virksomhed, hører man så ikke ofte: Hvilke skattefordele har man mon af det? Eller: Køber han nu en bil på kreditorernes regning?

Kunne vi dog ikke for en gangs skyld komme lidt væk fra alt det og i stedet for se på, at de selvstændige faktisk er med til at skabe arbejdspladser og eksport og sætte gang i hjulene, hvad der dog kommer os alle sammen til gode. Vi skal støtte virksomhederne et langt stykke, men man skal ikke holde liv i virksomheder med kunstigt åndedræt, hvis det viser sig, at en tilsyneladende god idé alligevel ikke er bæredygtig. De nystartede virksomheder skal ikke alene overleve, men også have mulighed for at vokse sig store.

Ved at indføre iværksætterklippekortet med mulighed for uddannelse og rådgivning har regeringen søgt at skabe et forbedret startgrundlag. Undersøgelser viser da også klart, at de virksomheder, som har ordentlig rådgivning, medarbejdere med god uddannelse og/eller mulighed for efteruddannelse, har en væsentlig større overlevelsesevne end andre. Derfor har iværksætterklippekortet også været en god idé, og rådgivning og efteruddannelse bør fortsætte i en eller anden form, når forsøgsperioden udløber med udgangen af i år.

Både i forbindelse med etableringen og i den løbende drift af såvel små som større virksomheder er det en tilbagevendende klage fra virksomhederne, at de administrative byrder er for

store. Der er allerede gennemført væsentlige lettelser af papirarbejdet for virksomhederne, og regeringen fremkommer snart med en konkret tidsplan for og forslag til, hvordan arbejdsgangen kan lettes yderligere. Det er klart, at en letelse af papirarbejdet ikke i sig selv giver en mere overlevelsedygtig virksomhed, men det kan fjerne en af mange små sten, der er i vejen for nye virksomheder.

Kapitalfremskaffelsen er for mange virksomheder et særligt problem. Derfor er jeg meget glad for, at erhvervsministeren er åben for en debat også om initiativer til at forbedre mulighederne for kapitalfremskaffelse. Det er klart, at det må være en af erhvervs politikens hovedhjørneste, at rammebetingelsen for små og mellemstore virksomheders etablering bliver så gode som muligt, men jorden skal også gødes for den fortsatte drift.

De skattemæssige rammebetingelser for virksomhederne er ud fra en samlet betragtning nok ikke så dårlige endda. Selskabsskatten ligger på et rimeligt niveau internationalt set, og drives virksomheden ikke i selskabsform, giver virksomhedsskatteordningen mulighed for at konsolidere den overskudsgivende virksomhed på gode vilkår. Men det er jo desværre ikke alle nystartede virksomheder, der har overskud til konsolideringen. Når der tages hul på en diskussion af det samlede skattesystem, bør der derfor også ses på reglerne for virksomhedernes mulighed for konsolidering af en mere generel karakter.

Mange oleopfindere har stødt hovedet mod en ubehagelig mur efter at have brugt måneder eller år og alle sammensparede penge på at udvikle en opfindelse. Når endelig det er tid til at høste frugten af udviklingsarbejdet, så finder han ud af, at han ikke har råd eller kræfter til at beskytte sin egen opfindelse mod andres udnyttelse. Ofte vil en patentering være både besværlig og dyr at opnå og ikke mindst dyr at beholde, hvis man ikke ret hurtigt begynder at tjene penge på sin opfindelse. Og bliver en opfindelse ikke patenteret, vil års udviklingsarbejde og store udviklingsomkostninger være så godt som spildt.

Et af de steder, hvor det derfor nok virkelig ville batte, når der skal sættes ind med rådgivning og bistand til virksomheder i de første år, ville være med hjælp til patentering og måske også bistand til at skabe kontakt til samarbejdspartnere, som kan sikre opfindelsens hurtige udnyttelse.

Når vi taler om virksomheders mulighed for at overleve og ekspandere, er en af de væsentlige rammebetingelser også vilkårene for ansættelse og afskedigelse af medarbejdere, og her er danske virksomheder meget privilegerede. Jeg tror ikke, der er andre lande i almindelighed, som vi kan sammenligne med os, som har så lempelige vilkår for ansættelse og afskedigelse af arbejdskraft, som vi har i Danmark. Det er godt, og sådan skal det også være i fremtiden, for det giver virksomhederne en utrolig fleksibilitet.

Vi skal så bare også have denne begrundelse i baghovedet, når vi taler om dagpenge og understøttelse, for et godt og dyrt dagpengesystem er naturligvis prisen for virksomhedernes fleksibilitet.

Endelig kan jeg ikke slutte dette indlæg uden at omtale et af de største projekter for iværksættere, som vi har haft længe, nemlig hjemmeserviceordningen. Der ligger i hjemmeserviceordningen flere tusinde arbejdspladser både for selvstændige og for ansatte, og der var mange flere af de reelle servicebehov, der skulle kunne opfyldes, men så længe der ikke er en afklaring af ordningens fremtid, er der naturligvis ikke nogen, som tør binde an med nye initiativer.

Derfor er det nødvendigt, at der snart opnås enighed om rammerne for at gøre hjemmeserviceordningen permanent på vilkår, som er praktiske, og som vil understøtte ordningens fremtid. Ellers vil der gå mange tusinde job tabt, og det er der i hvert fald ingen der kan være tjent med. Iværksætterordningen lægger op til mange spændende diskussioner, men det skulle også gerne udmønte sig i andet end diskussioner. Det skulle gerne resultere i initiativer, som gør det nemmere at være iværksætter i alle faser, for Danmark har brug for iværksættere.

Lad mig slutte med at sige: CD støtter dagsordenen.

Kristian Thulesen Dahl (DF):

En af fordelene eller ulemperne, alt efter temperament, ved at komme på nuværende tidspunkt i debatten er selvfølgelig, at meget af det rigtige er sagt, men så sandelig jo også meget af det efter min mening forkerte.

Men lad mig alligevel starte med at takke både De Konservative og Venstre for overhovedet at have rejst den her forespørgselsdebat. For Dansk Folkeparti at se er det faktisk utrolig vigtigt, at vi fokuserer på det område, der hedder iværksættere og iværksætterkultur i Danmark,

for det er grundlaget for den fremtidige velstand, som vi gerne skulle have i landet.

Forespørgselsdebatten er åbenbart rejst på baggrund af en kedelig statistik, nemlig at den selvstændige erhvervsfrekvens i Danmark kun er halvdelen af EU-gennemsnittet, eller at der hvert år starter 15.000 nye virksomheder, men at kun halvdelen af virksomhederne lever fem år efter.

Der er også flere målinger fra tid til anden, der anskuer problemet. Senest har Børsen i dag gjort det klart, at erhvervsledernes tillid til, at det individuelle initiativ kan betale sig, er målt, og blandt 48 målte lande markerer Danmark sig på en sjettesidsteplass som et land, hvor det kan betale sig at gøre en indsats.

Det er ud fra det her, det er ganske klart, at der er nok at tage fat på, og hvis handling var proportional med tale, så var problemerne løst for længst, men sådan forholder det sig desværre ikke.

Hvad er det så, erhvervsministeren lægger frem på regeringens vegne som den videre strategi for nu at nå det gode mål, at iværksætterkulturen skal have bedre vilkår i Danmark?

Ja, det er, at vi skal gøre mere brug af statsgarantier. Det er, at vi skal have flere offentlige lån gennem vækstfonden. Det er, at vi skal bruge flere offentlige midler til eksportsiden, stort set alt det, der handler om, hvordan det offentlige i højere grad kan engagere sig i erhvervspolitikken ud fra en tanke om, hvor det offentlige kan sætte ind med flere midler.

Det er ud fra en helt fastlåst tankegang, som vi jo også tidligere har været inde på her under debatten, nemlig hele den fastlåste tankegang, der er gennemsyret af den socialdemokratiske idé om, at politikere nu engang er dem, der ved bedst, at det er en fordel, at man fra det offentlige side kradser så mange penge ind, at det er det offentlige, der herefter skal finde ud af, hvor man skal lukke dem ud igen og derefter foretage valgene og foretage prioriteringerne. Derfor er det jo også, det er nødvendigt med det høje skattetryk, og derfor er det jo, at det samlede skattetryk endnu en gang stiger.

De beregninger fra Finansministeriet, som jeg tidligere henviste til, viser jo, at skattetrykket i 1995 skulle lande på 49 pct., men lander på 49,8 pct., og at det samlede skattetryk i 1996 skulle blive på 48,9 pct., men ser ud til at blive på 49,6 pct.

Det er jo en klar retning, og det er også en logisk retning ud fra den politik, man fører. Men

for Dansk Folkeparti er det altså nødvendigt, at man går i den modsatte retning, at man får nogle markant lavere skatter, og her er jeg bestemt ikke enig med hr. Frank Aaen fra Enhedslisten, som siger: Skattetrykket er jo fuldstændig ligegyldigt i forhold til iværksætterkulturen.

Nej, for et markant lavere skattetryk vil gøre det nemmere at spare op for at starte egen virksomhed, og det vil jo også give mulighed for en større personlig gevinst, hvis foretagendet, det, man iværksætter, går godt. Derfor er skattetrykket naturligvis meget betydningsfuldt, når man vurderer den samlede kultur for iværksættere i Danmark, og derfor er der også brug for, at vi sætter ind på det område.

Men hvad er det egentlig for et erhvervs-klima, man skaber her fra Folketingets side, når man eksempelvis, som jeg nævnte, øger skattetrykket, når man øger de grønne afgifter, når man hele tiden ændrer på det lovgrundlag, som gælder for virksomheder specielt på skatteområdet? Dét er vi meget mærket af det. Vi skaber et stadig mere kompliceret lovkompleks. Det er jo ikke ligefrem udgangspunktet for en bedre iværksætterkultur eller for, at folk i højere grad føler sig minded til at have egen virksomhed, ligesom det jo heller ikke er noget, der gavner muligheden for en bedre iværksætterkultur, når man fra Folketingets side udvider det offentlige mulighed for at drive egen virksomhed. Der er behov for at skabe helt andre betingelser for iværksættere, og der er nok at tage fat på. Derfor skal der selvfølgelig ikke tales mere, men derimod handles.

Til det forslag om den motiverede dagsorden, der er fremsat, skal jeg sige, at Dansk Folkeparti stemmer for. Der er for os at se ikke meget konkret i dagsordenen ud over tidsplanen, og det er jo det væsentlige. Endnu en gang skal erhvervsministeren så komme med et katalog over muligheder, men det, som er helt afgørende i dette dagsordensforslag i forhold til det, vi har i dag, er som sagt, at man laver en tidsplan for, hvornår regeringen skal komme med initiativerne i Folketingssalen.

Det vil sige, at dagsordenen skaber grundlaget og mulighederne for nogle markante ændringer, der kan gavne iværksætterkulturen, men det hele afhænger selvfølgelig af de lovforslag, der så fremsættes på grundlag af dagsordensforslaget. Vi må håbe, at de bliver inspireret af mange af de gode ting, som har været fremme i debatten i dag, for at vi kan få en bedre iværksætterkultur.

Pernille Sams (KF):

Jeg synes, det har været en meget positiv debat, vi har haft her i dag, og jeg vil gerne sige tak til erhvervsministeren for de positive indfaldsvinkler, ministeren har indtaget til sagen, og for det ønske om samarbejde, som ministeren gav udtryk for.

Jeg vil også gerne sige tak til partiernes ordførere i øvrigt, for jeg føler, alle har været medvirkende til, at vi har fået en meget bred og spændende debat med alle mulige indfaldsvinkler til dette spørgsmål. I hvert fald har det været dejligt, at alle partier har haft en positiv indfaldsvinkel til forespørgslen og til ønsket om, at der her skal gøres noget.

Vi har været uenige om, hvad det i virkeligheden så er, der skal gøres, og det vil forhandlingerne hos erhvervsministeren garanteret også bære præg af. Men under alle omstændigheder er der her taget et skridt, som sætter forhandlingerne i gang, som sætter en køreplan i gang, så vi får noget på bordet at forholde os til, så vi kan komme videre, for det helt afgørende er, at der bliver noget ud af dette skind, så det ikke bare er snak. Det skal være lovforslag, som forholder sig til virkeligheden, og ikke en masse teoretiske ord og gode meninger, som virksomhederne alligevel ikke kan bruge til noget.

Desværre har der i dag vist sig et stort skel mellem partierne, hvor specielt regeringspartierne har meget imod, at vi overhovedet nævner ordet skat, fordi man har skattereformen, som man er forpligtet af. Med al respekt for skattereformen vil jeg dog sige, at vi på trods af netop samme skattereform har set masser af ændringer i skattelovene hvert eneste år, så i nogle sammenhænge er regeringspartierne i hvert fald mere fordomsfrie, end de har været i debatten her i dag. Jeg synes, at det er meget virkelighedsfjernt, hvis man vil forholde sig til problematikken om den manglende lyst til at sætte noget i værk, at man så på forhånd siger, at man ikke kan diskutere noget som helst, der har med skattesystemet at gøre, så det håber jeg at vi oplever en opblødning af, når vi når til forhandlingerne. Det er i hvert fald langtfra muligt at løse de problemer, vi står over for, ved bare at henvise til at styrke udviklingsselskaberne eller henvise virksomhederne til at gå i vækstfonden eller en eller anden anden smart løsning. Det drejer sig om at finde noget jordnært, som forholder sig til virkeligheden, og som virksomhederne kan bruge.

Både økonomisk og psykologisk skal det være positivt at være selvstændig, og jeg er enig i hr. Bjørn Elmquists bemærkninger om, at selve ordet iværksætter har fået en mærkelig drejning i de seneste år. Selv om det i virkeligheden er et positivt ord, har det fået en lidt negativ betydning i og med, at det bliver forbundet med noget med dagpenge, tilskud og støtte i stedet for det positive, at det er én, der sætter noget i værk, som både er godt for ham selv, for samfundet og for alle dem, han kan få i sit brød.

Tak for den store tilslutning til vores dagsordensforslag. Jeg ser frem til de forhandlinger, som nu skal begynde inden for meget få uger, og til, at erhvervsministeren kommer med den lovede køreplan for, hvordan regeringen forestiller sig, så vi kan gribe problemerne an. Så håber jeg, vi får nogle konstruktive forhandlinger, og også, at vi kan få gennemført noget allerede inden sommerferien og resten efter sommerferien, sådan at vi 1. januar 1997 kan sige til os selv, at vi har gjort noget, og at virksomhederne har fået bedre muligheder, at iværksætterne har fået bedre vilkår, og at Folketinget i hvert fald nu har løst den opgave.

Tak for en positiv debat og lad os håbe, at den ender lige så godt, som den er startet.

Kjeld Rahbæk Møller (SF):

Jeg har endnu ikke meddelt, hvordan vi vil stemme til det foreliggende dagsordensforslag. Jeg skal meddele, at vi agter at stemme for. Vi synes faktisk, at det på de fleste punkter er en ganske fremragende dagsorden.

Jeg tager punkterne enkeltvis og begynder i uddannelsesforløbet, og det er jo bare en gentagelse af, hvad vi stemte om i fjor.

Når det drejer sig om lettelse af kapitalmæssige forhold og af administrative byrder, er det helt centrale ting, vi skal tage fat på.

Også pinden om fjernelse af konkurrenceforvridende barrierer lægger vi stor vægt på. Vi mener faktisk, at det er et problem, at nogle steder er begrænset af dårlige konkurrenceforhold og derved barrierer, der beskytter de nuværende virksomheder mod kommende, så vi er glade for den pind. Jeg har dog hæftet mig ved, at fru Pernille Sams nok lægger lidt andet indhold i den, men som den faktisk er formuleret, kan vi støtte den.

Den eneste pind, vi har lidt betænkeligheder ved, og som ikke ville stå der, hvis vi selv formulerede den, er punktet om omkostningsmæssige forhold. Jeg har forstået på regeringsparti-

ernes ordførere, at det eneste indhold, der lægges i den, er en udmøntning af finanslovaftalen, og dér er vi da opmærksom på, at der på enkelte punkter er omkostningsforhold, der bør lempes. Her tænker jeg f.eks. på gebyrer for levnedsmiddelundersøgelser for mindre virksomheder. Hvis der ikke lægges mere i den, er vi tilhænger, og derfor vil vi som sagt stemme for det samlede dagsordensforslag.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslag om motiveret dagsorden nr. D 30 af Pernille Sams (KF) og Svend Erik Hovmand (V) (se foran) vedtoges med 105 stemmer (S, V, KF, SF, RV, FP, CD og DF) mod 3 (EL).

Hermed sluttede forespørgslen.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Forhandling om redegørelse nr. R 9: Erhvervsministerens regionalpolitiske redegørelse 1995 af 15. december 1995. (Redegørelsen anmeldt 15/12 95. Redegørelsen givet 15/12 95. Meddelelse om forhandling 15/12 95).

Forhandling

Lissa Mathiasen (S):

I den regionalpolitiske redegørelse lægger regeringen op til at bygge bro mellem den nationale og den regionale erhvervspolitik, men ikke som et centralt diktat. Tværtimod har det været ønsket på baggrund af redegørelsen at få en debat i gang, hvor så mange som muligt deltog, og vi må også sige, at vi har fået en debat, der har kørt sommeren og efteråret igennem. Så meget mere vigtigt er det, og det er også mit håb for debatten i dag, at vi herindefra nu vil være i stand til på baggrund af de mange signaler, vi har fået udefra, at finde en bred fællesnævner for de kommende års regionale erhvervspolitik.

For Socialdemokratiet er det indlysende, at den mangfoldighed af instrumenter og aktører, som kendetegner den regionale erhvervspolitik,